

LAUREA

Vanhemmat lapsen tukena arkena
ja vapaa-aikana

Palovaara, Nadja

Silta-aho, Susanna

2009 Hyvinkää

LAUREA-AMMATTIKORKEAKOULU

Hyvinkää

VANHEMMAT LAPSEN TUKENA ARKENA JA VAPAA-AIKANA

Palovaara Nadja
Silta-aho Susanna
Hoitotyön koulutusohjelma
Opinnäytetyö
Marraskuu 2009

Palovaara Nadja
Silta-aho Susanna

VANHEMMAT LAPSEN TUKENA ARKENA JA VAPAA-AIKANA

Vuosi 2009

Sivumäärä 52

Tämän opinnäytetyön tarkoituksena oli selvittää vanhempien osallistumista lapsensa vapaa-aikaan. Vanhemmilta kysyttiin, miten he osallistuvat lapsen arkeen tuen antajina sekä rajojen ja sääntöjen asettajina. Lisäksi selvitettiin, miten vanhemmat kokevat perheen ja kodin tukevan lasta. Työn tuloksia voidaan hyödyntää suunniteltaessa nuoren kasvua sekä kehitystä tukevaa ja ennaltaehkäisevää toimintaa.

Opinnäytetyö toteutettiin kvantitatiivisena, eli määrällisenä kyselytutkimuksena. Kohderyhmänä olivat hyvinkääläiset kahdeksas- ja yhdeksäsluokkalaisten lasten vanhemmat. Aineisto kerättiin keväällä 2009 yhdessä hyvinkääläisessä koulussa. Kyselylomakkeet jaettiin ennen tuntien alkua luokissa koululaisille ja heitä pyydettiin toimittamaan lomakkeet vanhemmille vastattavaksi. Kyselylomakkeita jaettiin 90 kpl ja niitä palautui vastattuna 26. Aineisto analysoitiin SPSS-tilasto-ohjelman avulla.

Vanhempien antama tuki oli tärkeää lapsen itseluottamuksen (n=24), päätöksentekotaidon kehittymisen (n=25) sekä läheisyyden tunteen (n=25) vuoksi. Vanhempien mielestä lapselle oli tärkeää antaa arvostusta (n=25), osoittaa välittämistä (n=24), hyväksyntää (n=25), kannustusta (n=26), lämpöä ja rakkautta (n=25) sekä luoda turvallisuutta (n=24). Lasta tuettiin sääntöjen ja rajojen avulla (n=26) sekä antamalla elämänohjeita ja olemalla aikuisen mallina (n=21). Vanhempien mukaan lapsen kanssa oli helppo puhua kouluun liittyvistä asioista (n=26), lapsen mieltä painavista huolista (n=25). Yhtä helppoa ei ollut puhua ihmissuhteista (n=19), lasta surettavista asioista (n=19), päihteistä (n=17) ja seksuaalisuuteen liittyvistä asioista (n=15). Vanhempien mukaan lapsi keskusteli tärkeistä asioista mieluiten äidin (n=22), ystävien (n=16), sisarusten (n=11) ja isän (n=10) kanssa. Vanhempien mukaan viidennes (n=5) lapsista oli kokeillut tupakkaa ja kolmasosa (n=9) alkoholia. Päivittäin tupakoivia lapsia tässä aineistossa oli kaksi. Vanhemmat osallistuivat lastensa harrastuksiin auttamalla rahallisesti (n=20), kannustamalla osallistumaan (n=20), kuljettamalla harrastuksiin (n=20), olemalla mukana harrastuksissa (n=14) ja kertomalla sopivista harrastusmuodoista (n=10). Reilu kaksi kolmannesta (n=19) tunsi melkein kaikki lapsensa ystävät ja puolet (n=13) vanhemmista tiesi, missä lapsi viettää aikansa kodin ulkopuolella iltaisin. Vanhemmat kysyivät joko päivittäin (n=21), viikoittain (n=4) tai eivät kysyneet lainkaan (n=1) lapsen vapaa-ajan vietosta. Useimmiten lasta koskevia sääntöjä ja rajoja asettivat vanhemmat yhdessä (n=12) tai perheen äiti (n=8). Isä rajojen asettajana (n=1) mainittiin harvoin. Lapsen mukanaolo sääntöjen laadinnassa oli myös harvinaista. Lapsen mukanaolo sääntöjen laadinnassa oli myös harvinaista. Tässä aineistossa kolmessa perheessä lasta koskevat säännöt laadittiin yhdessä.

Tämän aineiston mukaan vanhemmat olivat kiinnostuneita lapsestaan ja hänen elämästään. Tuloksien perusteella vanhempien ei aina ollut helppoa keskustella lapsen kanssa päihteisiin ja seksuaalisuuteen liittyvistä asioista. Jos aihepiiristä käytävä keskustelu tapahtuu ainoastaan kaveripiirissä, jää nuorelta puuttumaan aikuisen tuki. Sekä vanhemmat, että koululaiset tarvitsevat tukea ja ohjausta perheessä käytävään keskusteluun. Vanhemmat toivoivat lisää yhteistä aikaa perheen kanssa, heille voisi järjestää yhteisiä tapahtumia ja harrastusmahdollisuuksia. Tämän tutkimuksen aineisto oli pieni. Jatkossa voitaisiin tehdä vastaavanlainen tutkimus muutamalla paikkakunnalla samanaikaisesti, jolloin on mahdollista saada suurempi aineisto ja yleistettävää tietoa perheitä tukevan toiminnan suunnittelun perustaksi.

Asiasanat: vanhemmuus, tuki, säännöt

Palovaara Nadja
Siltta-aho Susanna

PARENTS SUPPORTING THEIR CHILDREN IN EVERYDAY LIFE AND FREE TIME

Year 2009

Pages 52

The purpose of this thesis was to survey how the parents of eighth and ninth graders in one junior high school in Hyvinkää participated in the leisure-time activities of their children. The parents were asked how they supported and guided their children daily and how they set the rules and boundaries for them. The aim of the thesis was to survey the parents' experiences about families and homes as supporters of children. The results of this thesis are useful for people who are planning preventative activities for youngsters in guiding and supporting them.

The approach was quantitative. The data was gathered in spring 2009 with questionnaires. The questionnaire was given at the beginning of the lessons to 90 pupils to be taken to their parents, of whom 26 returned it. The results were analyzed with the help of SPSS statistics software.

The parents' support was important for the children's self-confidence (n=24), development of decision making (n=25) and their feeling of intimacy (n=25). Giving respect (n=25), showing caring (n=25), recognition (n=25), encouraging (n=26), giving love and warmth (n=25) and safety (n=24) were considered important. The children were supported by setting rules and boundaries (n=26) and being an adult role model (n=21). The parents considered it easy to talk with their children about school (n=26) and their worries (n=25), but it was not so easy to talk about relationships (n=19), things that made the children sad (n=19), drugs (n=17) and about sexual issues (n=15). The children discussed important things rather with their mothers (n=22), friends (n=16) siblings (n=11) and fathers (n=10). They also thought that one fifth (n=5) of the children had tasted cigarettes and one third (n=9) alcohol. Two children smoked daily. Many of the parents participated in the hobbies of their children by giving them money to pay the hobbies (n=20), by motivating and supporting them (n=20), by transporting them to the hobbies (n=20) and by taking part in the hobbies (n=14). The parents also told about good hobbies to their children (n=10). More than two thirds (n=19) of the parents knew almost every friend of their children and half (n=13) of them knew where their children spent their time, when they were not at home. The parents asked their children about their free-time either daily (n=21), once a week (n=4) or never (n=1). The parents together (n=12) or mother alone (n=8) usually set the rules and boundaries for their children. Father set rules very seldom (n=1). It was rare that the children set the rules with their parents because the whole family set the rules together for the children and that was mentioned three times in this data.

The results showed that the parents were interested in their children and in their life. The results showed that it was not always easy to talk about drugs and sexual issues with the children. If the children talked about such issues only with friends, then they did not get support from adults. Parents and schoolchildren needed support and guidance to talk with each other. The parents hoped more leisure-time with the family, so there is need for common activities and hobbies. The data of this study was small. This kind of study could be repeated in several cities at the same time, then it would be possible to get larger data and more generalizable information for supporting activities for families.

Keywords: parenthood, a support, rules

SISÄLLYS

1 TAUSTA JA TARVE.....	6
2 PERHE JA VANHEMMAT LAPSEN TUKENA.....	7
2.1 Koti ja perhe	7
2.2 Vanhempien osallistuminen lapsen elämään	9
2.3 Vanhemmat tuen antajina ja rajojen asettajina	12
3 TUTKIMUSTEHTÄVÄ.....	13
4 TUTKIMUSMENETELMÄ JA AINEISTO.....	14
5 TULOKSET	16
5.1 Perhe ja kodin ilmapiiri	16
5.2 Vapaa-aika.....	22
5.3 Vanhempien tuki ja rajoitukset.....	29
6 POHDINTA	32
6.1 Tulosten tarkastelu ja johtopäätökset	32
6.2 Luotettavuus ja eettisyys	34
6.3 Oma oppiminen	36
6.4 Jatkotutkimushaasteet ja tulosten merkitys	37
LÄHTEET	38
LIITTEET	41

1 Tausta ja tarve

Stakes tekee kouluterveyskyselyn kahdeksas- ja yhdeksäsluokkalaisille joka toinen vuosi, parillisina vuosina Etelä- ja Itä-Suomen lääneissä sekä Lapin läänissä. Vastaavasti parittomina vuosina tehdään Länsi-Suomen ja Oulun läänien lapsille sama tutkimus. Tutkimuksessa vuonna 2007 kartoitettiin muun muassa lasten elinoloja, kouluoloja sekä terveyttä. Tutkimuksesta selvisi perheiden monimuotoisuus: muussa kuin ydinperheessä asui 23 % vastaajista. Vastanneista 36 % ilmoitti, etteivät vanhemmat aina tiedä missä lapsi viettää aikaansa viikonloppuisin. Olisi ollut mielenkiintoista tietää, miksi vanhemmat eivät aina tienneet missä lapset viikonloppuisin olivat. Molemmat tulokset vuodelta 2007 olivat parantuneet verrattuna vuoteen 2004-2005, joskin tulokset olivat pysyneet hyvin samankaltaisina. Vastaajista 18 % oli kokenut viimeisen vuoden sisällä fyysistä uhkaa. Fyysisen uhan kokeminen oli noussut vuodesta 2004-2005 parilla prosentilla. Pojat olivat kokeneet fyysistä uhkaa useammin kuin tytöt, poikien osuus oli 21-22 % ja tyttöjen 13-14 % vastaajista. Tutkimuksessa oli yksittäisiä kysymyksiä, joissa kysyttiin vanhempien tietoa lasten elämästä. Näihin kysymyksiin kuitenkin vastasivat lapset itse, eivätkä vanhemmat, joten vanhempien näkemystä ei kyselyssä saatu esiin. Väestöliitto tekee perhebarometrin, jossa mitataan vuosittain vaihtelevia ajankohtaisia asioita. Vuonna 2007 perhebarometrissa kysyttiin muun muassa näkemyksiä suomalaisista perheistä, pareista ja lähisuvusta. Tähän barometriin vastasivat aikuiset. Murrosikäisiin lapsiin sekä heidän elämäänsä liittyviä kysymyksiä ei tässä kyselyssä juurikaan ollut. (Paajanen 2007; Stakes 2007a; Stakes 2007b.)

Marraskuussa vuonna 2007 Suomen hallituksen lasten, nuorten ja perheiden politiikkaohjelmassa (Hallituksen politiikkaohjelma 2007) painotetaan lasten ja nuorten pahoinvoinnin ehkäisyä sekä tiedonkulkua perheen ja erilaisten julkisten organisaatioiden, kuten koulun, neuvolan ja nuorisotyön välillä. Nuorisobarometrin (Stakes 2007b) mukaan 36 % kyselyyn vastanneista kahdeksas- ja yhdeksäsluokkalaisista kertoo, että heidän vanhempansa eivät tiedä heidän viikonloppuviettämispaikkaansa. Tämä tulos on jokseenkin pysynyt ennallaan viimeisimpien tutkimusvuosien aikana.

Tutkimuksissa nousee huoli vanhempien tietämättömyydestä lapsiaan kohtaan: vanhemmat eivät tiedä missä, keiden kanssa ja mitä tehden lapset viettävät aikaansa. Lisäksi tänä päivänä vanhemmuus on hyvin suuressa murroksessa. Työn ja vanhemmuuden yhteensovittaminen on yhä vaikeampaa, jonka lisäksi ulkoapäin tulevat paineet vaikeuttavat vanhemmuutta ja sen sujumista. (Krank 2001.) Lasten pahoinvointi on saanut uusia, hyvin äärimmäisyyksiin meneviä ilmenemismuotoja, jonka vuoksi vanhemmuudesta ja vanhemman ja lapsen suhteista on alettu puhua myös julkisuudessa hyvin paljon. (Tukiasema.net 2001; Kangasniemi 2005.)

Tässä työssä selvitettiin yläasteikäisten lasten käyttäytymistä ja elintapoja vanhempien näkökulmasta. Tämä työ kuuluu suurempaan hankkeeseen Lapsen ja nuoren hyvä arki 2008-2010. Työ oli myös jatkotutkimus aiempaan Hämäläisen ja Jaakolan (2007) tutkimukseen, jossa selvitettiin kyselylomakkeen avulla nuorten elämää koskevia asioita heidän näkökulmastaan. Työn tekijät laativat aiheen pohjalta kyselylomakkeen, johon vanhemmat vastasivat oman kokemuksensa perusteella. Tämän jälkeen tehtiin yhteenveto saaduista vastauksista ja koottiin niistä tiedot opinnäytetyöhön.

Kyselyllä selvitettiin vanhempien osallisuutta lapsen arjessa tuen antajina, sekä rajojen että sääntöjen asettajina. Lisäksi pystyttiin peilaamaan vanhemmilta saatuja tuloksia nuorilta aiemmin kerättyyn tietoon. Näin ollen oli hyödyllistä kysyä samoja asioita vanhempien näkökulmasta.

2 Perhe ja vanhemmat lapsen tukena

2.1 Koti ja perhe

Vanhempi on perheen aikuinen, joka on vastuussa perheen hyvinvoinnista sekä perhettä koskevista asioista. Lapsi saa olla lapsi, vaikka itse haluaisikin käyttää aikuisten oikeuksia. Vanhemmat toimivat esikuvana lapselleen; hoitavat, huolehtivat, opettavat ja antavat rakkautta, josta lapsi voi ottaa mallia. Luottamus vanhempien ja lasten välillä pitäisi olla kaiken kestävä, jolloin vanhemmille voi kertoa ikäviltäkin tuntuista asioista. Heidän ei kuitenkaan pidä udella liikaa lapsensa asioista, vaan lapsen pitäisi pystyä kertomaan niistä oma-aloitteisesti. (Väestöliitto 2005, 23.) Vanhempien tulisi aina kuunnella lastaan, kuitenkin lapsi voi kokea ettei häntä kuulla, vaikka vanhemmat näin tekisivätkin. Vanhemman ja lapsen välisellä vuorovaikutuksella on suuri merkitys. (Alaja 2007, 15 -16.) Vanhemmat turvaavat lapselleen hyvän lapsuuden sekä myös nuoruuden. He lohduttavat ja auttavat aina sekä ovat läsnä mahdollisimman paljon. (Väestöliitto 2005, 23.)

Vanhemmat antavat lapsen kokea itsensä ihanaksi ja ihmeelliseksi, sillä lapsi tarvitsee rajoittamatonta ihailua juuri sellaisena kun hän on. Vanhemmat tukevat ja kannustavat lastaan kaikissa tilanteissa ja huomioivat jokaisen lapsen erilaisuuden. (Väestöliitto 2005, 22, 25.) Vanhempi lohduttaa lasta, jos lapsella on epäonnistumisen tuntemuksia. Silloin kannattaa muistuttaa lasta niistä asioista, joissa tämä on lahjakas. (Ajala 2007, 18.) Vanhempien on kestettävä lapsen kritiikki, vaikkei se ole helppoa eikä itsetuntoa kohottavaa. Vanhemmat voivat kokea päivittäin riittämättömyyttä kasvattajina. He saavat myös kestää kaikenlaista nimitteilyä lapsilta. Vanhemmat osaavat ottaa vastaan lapsen raivon, joka kuuluu osana irtaantumi-

seen vanhemmista ja vanhemmat hyväksyvät lapsen itsenäistymisen. (Väestöliitto 2005, 22,25.)

Suomalaiset perheet ovat muuttuneet verrattaessa tätä päivää viime vuosikymmeniin. Avoliitot ja avioerot ovat yleistyneet. Sen vuoksi myös uusperheet, eli perheet joissa lapsilla voi olla eri isä tai äiti, ovat tulleet yleisimmiksi. Vuonna 2007 voimaan tullut laki, joka takaa kaikille naisille oikeuden hedelmöityshoitoihin riippumatta heidän seksuaalisesta suuntautumisestaan, laki on tuonut uuden perhetyypin aiempien joukkoon. Uusperheiden määrä vuonna 2005 oli 8,8 % kaikista lapsiperheistä. (Paajanen 2007, 10-12) Yläluokkalaisilta kerätyn tiedon mukaan uusperheiden määrä on pysynyt jokseenkin vakiona, 22-23% vuosina 1996-2005. (Luopa, Pietikäinen & Jokela 2008.)

Vanhemman rooli uusperheessä ei-biologista lasta kohtaan voi olla haastava, koska lapsi voi vedota biologiseen vanhemmuuteen muun muassa riitatilanteessa. Usein juuri tästä asiasta uusperheessä tulee ongelmia, elleivät vanhemmat ole sopineet sääntöjä kasvatukseen, elämiseen ja olemiseen niin keskenään kuin myös kaikkien lasten kanssa yhteisesti. Uusperheiden määrittely on hankalaa kirjavuutensa vuoksi, joten tämä pitäisikin tehdä aina sen hetkisen tilanteen mukaan. Aino Ritala-Koskisen mukaan yksi yhdistävä piirre uusperheiden välillä ovat ei-yhteiset lapset. Usein uusperheisiin liitetään suuria, jopa ylitsepääsemättömiä ongelmia, jolloin uusperheen muodostamisen ajatuskin jo vaikuttaa mahdottomalta. Aiemmin tehtyjä tutkimuksia kuitenkin leimaa se, että niissä on jo valmiiksi pohjalla ennako-olettamus, että uusperheiden lapset selviävät huonommin. Lapset itse kertovat "elävänsä tavallista arkea" ja he kuvaavat Ritala-Koskisen tekemissä haastatteluissa, kuinka tuntematon aikuinen on tuonut myös paljon hyvää perheeseen, kuten esimerkiksi aikuisen läsnäoloa useammin, taloudellista hyötyä tai mahdollisuuden päästä harrastuksiin autokyydillä. (Ritala-Koskinen 2002, 138-151.)

Lapset voivat kutsua oman vanhemman uutta puolisoa isäksi tai äidiksi, vaikka molemmat biologiset vanhemmat olisivatkin aktiivisesti mukana lapsen elämässä. Lapset eivät useinkaan koe vaikeaksi asiaksi sitä että heillä olisi esimerkiksi kaksi isää. Lapset myös hahmottavat biologisen isänsä, ja jos isä on mukana elämässä aktiivisena toimijana, mieltävät hänet myös tärkeämmäksi. Toki osalle lapsista vanhemman uusi kumppani voi olla myös aikuinen kaveri tai pahimmassa tapauksessa myös vihollinen, joka tunkeutuu omaan kotiin ja elämään pilaamaan arjen. (Ritala-Koskinen 2002, 138-151.)

Vanhemmuus on oloa tässä ja nyt, jossa samassa hetkessä kasvattaminenkin tapahtuu. Vaikka vanhemmuus on hyvin käytännöllistä ja sitoutuu tiukasti käytännön toimiin, on se myös vahva tunneside vanhemman ja lapsen välillä. Tämä tunneside on lapselle ensimmäinen ja hyvin tärkeä side toiseen ihmiseen. Tämän tunnesiteen kautta lapselle muotoutuu ajatus moraalista ja sisäisistä rajoista. Vanhempana on myös tärkeätä muistaa, että vaikka vanhemmuus on hy-

vin henkilökohtaista, on se myös yhteiskunnallista. Kun vanhempi pohtii, kuinka saisi lapsensa illalla nukkumaan, hänellä voi olla kohtalotoveri aivan seinän takana. Arjessa vanhemmuuden eteen tulee erilaisia ongelmia esimerkiksi television katsominen tai internetissä oleminen. Näitä ongelmia kohtaavat päivittäin tuhannet muutkin vanhemmat eri puolilla maailmaa. Tämän seikan muistaminen vanhempana voi pienentää taakkaa, vaikkei se ongelmaa poistaisikaan. Näiden ongelmien ratkaisemiseksi on aivan yhtä monta ratkaisua, kuin on myös ongelmien selvittelijöitä eli vanhempia. On toimivia ja ei niin toimivia tapoja selvittää ongelmia, mutta jokainen vanhempi omalla tavallaan, pyrkii ongelman ratkaisuun. (Järvinen & Kolbe 2002, 7-12.)

Vanhemmuus on suurimmalle osalle väestöstä elämän suurin sitoumus (Väestöliitto 2008b). Vanhempi sitoutuu huolehtimaan ja kasvattamaan lastaan vaikeuksista huolimatta. Perheessä oleva lapsi kapinoo vanhempia ja heidän ajatusmaailmaansa vastaan, mutta samalla hän kaipaa vanhemmiltaan turvaa, rakkautta ja läsnäoloa. Näiden antaminen lapselle hänen kapinoinnistaan tai epäonnistumisistaan huolimatta kertovat lapselle, että häntä rakastetaan ja että hänen vierellään seistään vaikeuksista huolimatta. (Krank 2001.)

Murrosikäinen lapsi voi tulla hänelle vaikeiden tunteittensa kanssa vanhempiensa luo. Vanhempien läsnäolo, turvallisuus ja hyväksyntä auttavat lasta käsittelemään kyseisiä asioita. Tunteiden käsittely on myös tulevaisuuden vuoksi tärkeää. Jollei lapsella ole aikuista, kenen kanssa käsitellä tunteita, joutuu lapsi itse etsimään selviytymiskeinonsa. Usein kyseiset selviytymiskeinot estävät lasta kasvamasta ja varttumasta aikuiseksi, ja voivat johtaa aikuisiällä vaikeisiin ongelmiin esimerkiksi erilaisiin riippuvuuksiin. (Kristeri 1999, 13-18.)

Nykyaikana ei ole helppoa olla vanhempi. Vanhemmilta odotetaan selviytymistä ja menestymistä työelämässä. Lisäksi hänen pitäisi olla yksilö, jolla on perheen lisäksi myös vapaa-aikaa harrastuksiin. (Väestöliitto 2009c.) Kuinka sovittaa ulkopuolelta tulevat odotukset, vanhemmuus ja perhe yhteen? Kun lapsi kokeilee omia siipiään ja kapinoo vanhempiaan vastaan, hän kaipaa myös tukea ja turvaa vanhemmilta. Vanhemmuus ei ole aina helppoa, mutta se on antoisaa ja kasvattavaa. (Luumi 2003b, 42-44; Heikkilä 2003, 48-54.) Aikuinen joutuu itsekin miettimään omia periaatteitaan ja arvomaailmaansa. (Krank 2001; Luumi 2003, 14, 42-43; Heikkilä 2003, 48-54.)

2.2 Vanhempien osallistuminen lapsen elämään

Murrosikäinen lapsi kapinoo perhettään ja sen sääntöjä vastaan, mutta kuitenkin samalla hän hakeutuu perheen luo ja kaipaa perheen yhteistä aikaa. Usein myös vanhemmat kokevat syyllisyyttä ajan puutteen ja perheen yhteisen ajan vähyyden vuoksi. (Luumi 2003b, 42-44; Heikkilä 2003, 48-54.) Lapsille ja nuorille tehtyjen tutkimusten mukaan he arvostavat perheen

yhteistä aikaa (Paajanen, P. 2007; Hämäläinen & Jaakola 2007). Suomessakin esimerkiksi yhteiset ateriat käyvät yhä harvemmiksi samoin kuin muualla Euroopassa. (Luumi 2003b, 42-44; Heikkilä 2003, 48-54.)

Kun lapsi tietää ja tuntee, että hänestä välitetään ja häntä rakastetaan, silloin hän pitää usein hyvää huolta itsestään. Tällöin hän uskaltaa kertoa vanhemmilleen, mitä tekee, missä liikkuu ja keiden kanssa. Lisäksi hän osaa ottaa vastuuta omasta itsestään ja teoistaan, kun hän kokee olevansa rakastettu ja välitetty. (Alaja 2007, 97-102, 105-107.) Lapsi tarvitsee myös tukea ja luottamuksen osoittamista, jotta hänelle kasvaisi hyvä ja terve itseluottamus. Itseensä luottavan lapsen on helppo kohdata vaikeita tilanteita ja selvitä niistä, esimerkiksi kun lapsen kaverit yllyttävät häntä päihteiden käyttöön tai muutoin kotona asetettujen rajojen rikkomiseen, pystyy hän vastustamaan "kiusaukset". (Ivanoff, Risku, Kitinoja, Vuori & Palo 2001, 78-79.)

Stakesin kouluterveyskyselyyn vastanneiden mukaan vanhempien vaikeudet keskustella murrosikäisen lapsen kanssa ovat pienentyneet vuodesta 1998 vuoteen 2008 kaksi prosenttia. Myös vanhempien tietämättömyys siitä, missä lapsi on, on lapsen mukaan pysynyt viime vuosina samoissa lukemissa eli noin 35 % vanhemmista ei tiedä missä lapsi on. (Luopa ym. 2008.)

Murrosikäinen lapsi tarvitsee aikuista tuekseen, joten perheen yhteistä vapaa-aikaa tulisi järjestää ja lasta pitäisi tukea kaikin mahdollisin keinoin. Jottei ongelmia syntyisi, kannattaa välttää sitä, ettei lapsi viettäisi vapaa-aikaansa yksin liian varhain. Lapsi voi joutua alttiiksi suurille houkutuksille, kuten alkoholille ja muille päihteille kuljeksiessaan kaduilla. Iän tuomien vuosien myötä lapsi pystyy paremmin torjumaan päihteitä. (Eskelinen 2000, 30-31.) Murrosiässä kavereiden merkitys suurenee, jolloin lapsi viettää yhä enemmän aikaa kavereiden kanssa saadakseen lisää välimatkaa vanhempiinsa. Lapsi hakee kavereiden hyväksyntää ja saattaa sen vuoksi tehdä asioita, jotka eivät ole hänen parhaakseen. (Väestöliitto 2009a.)

Alkoholilain mukaan alkoholijuomien myyminen on kielletty alaikäisille, eikä heillä saa olla hallussaan alkoholijuomia. Alaikäiset kuitenkin käyttävät alkoholia ja vanhemmat eivät oikein tiedä, miten asiaan pitäisi suhtautua. Vanhempien ei tarvitse vetää itse rajoja asian suhteen, vaan ne on perustuslaissa määrätty. Jos vanhempi antaa lapselle alkoholijuomia, häntä voidaan syyttää alkoholijuomien välittämisestä alaikäiselle. Suomalainen humalahakuinen juomatapa on nähtävissä myös lapsen käyttäytymisessä. (Eskelinen 2000, 51-57.) Stakesin vuonna 2006 tekemän tutkimuksen mukaan tosi humalassa kerran kuussa on 18,2 % Helsingin 8. ja 9. luokan oppilaista ja vastaava määrä Rovaniemellä on 15,3 %. (Stakes 2006.) Osana tähän voi vaikuttaa se, että vanhempien suhtautuminen päihteisiin on muuttunut suvaitsevammaksi. Lapsi ei tiedosta omia rajoja alkoholinkäytön suhteen ja hän voi olla liian heiveröinen kestämään sen tuomia vaikutuksia. Alkoholinkäytön vähentämiseksi on jaettu tietoa sekä pyritty

muokkaamaan asenteita. Jos juominen kielletään lapselta jostain syystä, on vanhemman oltava hänen tukenaan. (Eskelinen 2000, 51 -57.)

Nykyään vanhemmat pitävät murrosikäisten lasten tupakanpolttoa toisarvoisena, eivätkä halua siihen puuttua. Lain mukaan tupakkatuotteita ei saa myydä alle 18-vuotiaille. (Eskelinen 2000, 58-60.) Kuitenkin Stakesin vuonna 2006 tekemässä tutkimuksessa selviää, että päivittäin tupakoi 15,8 % Rovaniemen 8. ja 9. luokan oppilaista, Helsingin oppilaiden vastaava määrä oli 13,5 %. (Stakes 2006.) Nuuskan käyttö on myös lisääntynyt, vaikkei nuuskaa ole Suomessa myynnissä. Valistamalla sekä kampanjoimalla pyritään vaikuttamaan lasten tupakoinnin vähenemiseen. (Eskelinen 2000, 58 -60.)

Mikäli vanhempi luulee lapsen käyttävän huumeita, on hänen hyvä kysyä lisää tietoa terveydenhoitajalta, lääkäriltä tai huumevalistusjärjestöiltä huumeidenkäytön tunnistamisesta sekä niiden vaikutuksista. Kun vanhempi huomaa oireita, hänen täytyy keskustella asiasta lapsen kanssa ja tarvittaessa hakea apua. (Eskelinen 2000, 61-64.) Stakesin tekemistä alkoholipaneelitutkimuksista vuosina 2003, 2004 ja 2005 sekä vuoden 2002 huumeikyselystä ilmenee huumeiden käytön väheneminen. Tuloksista selviää, että eritoten kannabiksen käyttö on vähentynyt, mutta myös amfetamiinia sekä ekstaasia käytetään aiempaa vähemmän. 15-24-vuotiaiden ikäryhmässä huumeiden käyttö on selkeästi vähentynyt. (Parkkonen 2006.)

Vanhemman olisi hyvä keskustella lapsen kanssa unen merkityksestä ja nukkumaanmenoajoista, sillä murrosikäinen tarvitsee unta keskimäärin 10 tuntia yössä. Unentarve lisääntyy murrosiässä, koska kasvu- ja kehitysvaihe on menossa. Nykyään murrosikäiset lapset nukkuvat liian vähän, koska muun muassa television katselu ja tietokoneen käyttö vievät aikaa nukkumiselta. (Koistinen, Ruuskanen & Surakka 2004, 74.) Lasten unihäiriöistä yleisin on aamuväsymys johtuen myöhäisestä nukkumaan menosta. Nukkuminen on tärkeää, koska sen on todettu vaikuttavan kasvuun sekä edistävän luovuutta ja helpottavan päättelykykyä. Univaje puolestaan voi edistää diabeteksen syntymistä, sekä tuoda mukanaan päänsärkyä. Sillä on myös vaikutusta ulkonäköön sekä painoon. Jos lapsella esiintyvät univaikeudet jatkuvat, silloin kannattaa kääntyä kouluterveydenhuollon puoleen, joka ohjaa avun hakemisessa. (Mannerheimin lastensuojeluliitto 2009.) Mikäli on nukahtamisvaikeuksia, kannattaa välttää kofeiinipitoisia juomia ja raskaiden aterioiden nauttimista juuri ennen nukkumaan menoa sekä mennä vuoteeseen vasta sitten, kun tuntee itsensä väsyneeksi. Myös pyrkiminen elämään tasapainoista elämää vaikuttaa positiivisesti unenlaatuun. (Uniliitto 2008.)

Tietokonepeleistä on nykyään tullut leikkikulttuuria. Vanhemmat säännöstelevät lasten peliajan, mutta pelien sisältöä ei juurikaan ole rajoitettu. Kuitenkin lapset arvostavat vanhempien panosta, vaikka etenkin riitaa saattaa tulla aikarajoista. Vanhemmat vastustavat väkivaltaisia pelejä, mutta eivät kuitenkaan tarkasti valvo pelien ikärajoja. Useimmiten lapsilla on

kuitenkin vain sallittuja pelejä. Pelatessaan tietokonepelejä, lapsi tavoittelee mielihyvää. Murrosikäisten keskuudessa suosiossa ovat myös nimettömät keskustelupalstat. Näissä heitä kiehtoo toisaalta sosiaalisen etäisyyden säilyttäminen ja toisaalta se, että vastapuolen voi kuvitella minkälaiseksi haluaa. Lapset suosivat myös internetsivusto irc-galleriaa, johon voi lähettää omia kuvia. Tähän liittyy kuitenkin riskejä, sillä kuvia voidaan väärinkäyttää ja niiden johdosta voi tulla ei-toivottuja yhteydenottoja muilta sivuston käyttäjiltä. Lasten ja nuorten pelaamiseen sekä tietokoneeseen käyttämä aika on aina pois perheen yhteisestä tekemisestä. (Frantti 2005.)

Vanhemmista noin 80 prosenttia kontrolloi lapsensa television katselua rajoittamalla katseluajankohtaa sekä sisältöä. Mitä vanhemmaksi lapsi tulee, sen vapaampaa on television katselu. Puolet 15-17-vuotiaista saa itse päättää, mitä ohjelmaa katsovat televisiosta. (Opetusministeriön verkkolehti 2008.) Vuonna 2005 televisiota katsottiin kaksi tuntia 49 minuuttia päivässä. Katsutuin tv-kanava oli, kuten aikaisemminkin, MTV3 ja suurin katseluajan kasvu tapahtui Subtv:llä. Edelleenkin lapset katsovat paljon kaupallisia kanavia, joiden osuus lapsen tv-katselusta onkin noin 80 prosenttia. (Virtanen 2006.)

Lapsen liikunnalliset harrastukset yleensä säilyvät, jos vanhemmat kannustavat ja motivoivat lapsia sekä tarjoavat hänelle mahdollisuuden onnistumiseen. Tässä vanhemman rooli on tärkeä, koska liikunta on lapselle välttämätöntä terveen kehityksen takaamiseksi. (Väestöliitto 2008c.) Vajaa puolet murrosikäisistä liikkuu riittävästi. Urheiluseurojen järjestämien harrastuksien suosio on kasvanut lasten keskuudessa, kun vastaavasti arkiliikunta on vähentynyt. Tästä huolimatta lapset kuitenkin harrastavat liikuntaa omatoimisesti kavereidensa kanssa vapaa-ajalla. Lasten liikunnan harrastaminen vähenee 12. ikävuoden tienoilla ja liikunnan harrastamisen lopettajien määrä kasvaa taas noin 15-vuotiaana. Tällöin punnitaan uudemman kerran siitä saatavat hyvät ja huonot asiat. (Terveyslehti 2007.) Liikunnan vähäisyyden ja epäterveellisten ruokailutottumusten vuoksi lapset ovat nykyään ylipainoisia. (Terveystieteiden tutkimuskeskus ja Hyvinvoinninlaitos 2008.)

2.3 Vanhemmat tuen antajina ja rajojen asettajina

Lastensuojelulain § 2 perusteella lapsen vanhemmat tai huoltajat ovat etupäässä vastuussa lapsen hyvinvoinnista sekä kehityksestä. Koulu, sosiaalitoimi ja muut viranomaiset tukevat vanhempia tässä kyseisessä tehtävässä parhaansa mukaan. (Finlex 2007.) Ennaltaehkäiseväksi lastensuojeluksi lasketaan perheelle tarjottavat erilaiset palvelut ja vanhemmuuden tukeminen. Huoltajuus- sekä tapaamisoikeusasia on määritelty laissa, jossa kerrotaan, mitkä ovat vanhempien velvollisuudet ja mitkä lasten oikeudet. Vanhemmilla on oikeus saada tietoa, että tulla kuulluksi lastaan koskeissa asioissa, sillä he ovat alaikäisen lapsen edunvalvojia. Mur-

rosikäinen lapsi ei halua vanhempien tietävän kaikkia hänen asioitaan, joissakin tapauksissa lapsi voi kieltää viranomaisia kertomasta tietoja vanhemmilleen. (Väestöliitto 2009b.)

Vanhemmat asettavat lapselleen rajat, kuitenkin hänen kanssaan on tärkeä keskustella säännöistä ja sopia rajoista, jotta ne tuntuisivat tarkoituksenmukaisilta. Vanhemmat kuuntelevat myös lapsen mielipiteen asiasta, mutta sääntöjä ei muuteta hänen mielihalujensa perusteella. (Väestöliitto 2008a; Krank 2005.) Vanhempien tehtävänä on valvoa sääntöjen noudattamista sekä asettaa sopivia rangaistuksia, kun sääntöjä on rikottu (Väestöliitto 2005, 24). Sääntöjen asettamista ja niiden valvomista voi myös helpottaa se, että samanikäisten ja paljon yhdessä aikaa viettävien nuorten vanhemmat keskustelevat näistä asioista ja voivat jopa sopia keskenään samansuuntaisista toimintatavoista (Väestöliitto 2008a). Jos lapselle tapahtuu sääntöjen laiminlyöntejä, on tärkeää, että hänelle opetetaan anteeksipyyttämisen sekä anteeksiantamisen taitoa. (Eskelinen 2000, 27.) Murrosikäisen kanssa kannattaa sopia muun muassa seuraavista asioista: internetin tai pelaamiseen käytettävästä ajasta, kotitöistä, kotiintuloajoista sekä rahankäytöstä. Näiden lisäksi vanhemmat voivat joutua tarkentamaan sääntöjä seurustelun, päihteiden ja nukkumaanmenon suhteen. On normaalia, että lapsi vastustaa kaikin menettelin hänelle asetettuja kieltoja sekä rajoja. (Väestöliitto 2008a.)

Lipsanen (1999.) kuvaa pilotoimaansa seitsemäsluokkalaisten vanhemmille laadittua verkostosopimusta, jossa vanhemmat sitoutuivat pitämään yhteyttä keskenään lasten tekemisistä. Verkostosopimuksen tekeminen oli ollut kirjoittajan mukaan yllättävän monelle aikuiselle kynnys, jota he eivät kyenneet ylittämään. Vanhemmat eivät halunneet kannella toisten lapsista tai he halusivat itse keskustella sopimuksesta lapsensa kanssa. He eivät olleet valmiita ottamaan aikuisen vastuuta. Verkostosopimus toi kuitenkin lapselle tunteen, että he eivät olleet yksin, ja heidän tekemisistään välitetään. Lapsilla oli hyvä syy kieltäytyä tekemästä väärin vetoamalla verkostosopimukseen ja väärin tekojen ilmitulemiseen. Tämän sopimuksen kautta vanhemmat saivat paremmin tietoa, missä lapsi oli vapaa-ajallaan, mutta moni vanhempi koki sopimuksen myös kontrolloivana ”kyttäksenä”. Kaikki lapset venyttävät rajoja jossain vaiheessa nuoruuttaan. Jotta lapsi kykenee kokeilemaan omia siipiään turvallisesti, on tärkeää, että hänen ympärillään on turvaverkko sekä läheisiä turvallisia aikuisia.

3 Tutkimustehtävä

Tämän työn tarkoituksena oli selvittää kahdeksas- ja yhdeksäsluokkalaisten lasten vanhempien ajatuksia perheen ja kodin merkityksestä lapselle sekä vanhempien osallistumista lapsen vapaa-ajan viettoon. Lisäksi kysyttiin mielipiteitä heidän osallistumisestaan lapsen arkeen tuen antajina sekä rajojen että sääntöjen asettajina. Tutkimuskysymykset muodostettiin teo-

riasta esiin nousseiden asioiden pohjalta. Työn tuloksia voidaan hyödyntää suunniteltaessa nuoren kasvua sekä kehitystä tukevaa ja ennaltaehkäisevää toimintaa.

Tutkimusta ohjaavat tutkimuskysymykset olivat:

1. Miten vanhemmat kokevat perheen ja kodin tukevan lasta?
2. Miten vanhemmat osallistuvat lapsen arkeen ja vapaa-aikaan?
3. Millaisia rajoja vanhemmat asettavat lapselle?

4 Tutkimusmenetelmä ja aineisto

Tämä työ toteutettiin kvantitatiivisena eli määrällisenä tutkimuksena. Kvantitatiivisen tutkimuksen aineisto kerätään usein kyselylomakkeen avulla. Tutkittavasta asiasta rakennetaan erilaisia muuttujia, joita pystytään mittaamaan. Näin saatu aineisto analysoidaan tilastollisin menetelmin ja kuvaillaan esimerkiksi erilaisin diagrammein. Kvantitatiivisessa tutkimuksessa on tärkeitä määrittellä perusjoukko, josta otetaan otos. Perusjoukon määrittely on siksi tärkeää, että siitä tutkija valitsee otoksen. Jos perusjoukko on liian pieni, tulee otoksestakin pieni, jolloin tulokset ei voi yleistää. Jotta tutkija saisi yleistettäviä ja luotettavia tuloksia tutkimuksestaan, täytyy hänen valita kyllin suuri ja kattava perusjoukko, josta hän voi erilaisin menetelmin valita otoksen. (Hirsijärvi, Remes & Sajavaara 2003, 122-126, 129-150, 166-167, 180-185; Vehviläinen-Julkunen & Paunonen 1997, 206-207.)

Kyselylomakkeen avulla kerätty aineisto on laaja ja vastaajia saadaan paljon. Lisäksi sillä voidaan kysyä erilaisia asioita helposti. Kyseinen menetelmä on tehokas ja säästää tutkijalta aikaa ja vaivaa. Kyselylomakkeen laatiminen on tärkeää tehdä huolella, jotta sen avulla saadun aineiston analysointi olisi mahdollisimman helppoa ja tulokset olisivat luotettavia. Kyselylomakkeen haittoina voi olla, että tutkija ei tiedä miten vastaaja suhtautuu tutkimukseen. Väärin ymmärryksiä voi esiintyä, jos vastausvaihtoehdot on laadittu epäselvästi tai ne eivät vastaa vastaajan mielikuvaa asiasta, jolloin vastaajien määrä jää vaatimattomaksi. Kyselylomakkeessa voi olla erilaisia kysymyksiä, joita esimerkiksi ovat strukturoidut kysymykset tai skaaloihin perustuvat kysymykset. Strukturoiduissa kysymyksissä vastaaja valitsee yhden tai useamman vaihtoehdon kyselylomakkeesta. Strukturoidun ja avoimenkysymyksen välimuodossa vastaaja voi valita mieleisensä vastausvaihtoehdon. Avoimessa kysymyksessä vastaaja itse kirjoittaa vastauksen. Skaaloihin perustuvassa kysymyksessä on esitetty väittämiä, joihin vastaaja valitsee, onko hän samaa mieltä, eri mieltä vai sijoittuuko vastaajan mielipide niiden välimaastoon. (Hirsijärvi ym. 2003, 180-187.)

Tässä työssä perusjoukko oli Hyvinkään kahdeksas- ja yhdeksäsluokkalaisten vanhemmat, joista otos (90kpl) oli erään Hyvinkääläisen koulun kahdeksas- ja yhdeksäsluokkalaisten vanhem-

mat. Heille tutkimuksen aihe oli ajankohtainen, jolloin odotettiin mahdollisimman monen vastaavan. Tässä työssä aineisto kerättiin kyselylomakkeen (liite 3) avulla. Kyselylomake koostui pääasiassa strukturoiduista kysymyksistä, mutta mukana oli myös muutama strukturoidun ja avoimen kysymyksen välimuoto. Kyselylomakkeessa oli yksi avoin kysymys ja kaksi skaaloihin perustuvaa kysymystä. Kysymykset muodostettiin tässä työssä aiemmin käsitellyn teorian ja tutkimustiedon pohjalta. Kyselylomakkeen avulla selvitettiin vanhempien mielipiteitä lapsensa vapaa-ajanvietosta. Selvitettiin myös miten vanhemmat kokivat voivansa tukea lasta sekä minkälaisia rajoja ja sääntöjä he asettivat lapsilleen. Hyvinkääläisten kahdeksas- ja yhdeksäsluokkalaisten vanhemmat valittiin vastaajiksemme, koska aiempi työ tehtiin myös Hyvinkäällä. Se kohdistui kahdeksas- ja yhdeksäsluokkalaisiin lapsiin. Näin pystyttiin peilaamaan aieman työn tuloksia tämän työn tuloksiin ja saatiin hyvää tietoa hyvinkääläisten lasten ja vanhempien elämästä.

Tutkimuslupa (liite 1) saatiin keväällä 2009, jonka myönsi Hyvinkään kaupunki. Tämän jälkeen kyselylomake toimitettiin kahdeksas- ja yhdeksäsluokkalaisten vanhemmille heidän lastensa kautta. Tutkijat kävivät koululla jakamassa kyselylomakkeet lapsille ja kertoivat heille samalla tutkimuksesta ja motivoivat heitä viemään kyselylomakkeet kotiin täytettäväksi kertomalla heille mahdollisista tutkimuksen hyödyistä. Kyselyn mukana vanhemmat saivat saatekirjeen, jossa kerrottiin tutkimuksesta ja sen tarkoituksesta tarkemmin. Myös tutkimusluvan myöntäjät ja sen ajankohta kävivät saatekirjeestä ilmi. Saatekirjeessä oli tämän työn tekijöiden sekä työn ohjaavan opettajan yhteystiedot, jotta vastaajilla oli mahdollisuus ottaa yhteyttä jos jotain kysyttävää ilmeni. Kukaan kyselyn saaneista ei ottanut yhteyttä puhelimitse tai sähköpostilla. Vastausaikaa vanhemmille annettiin kaksi viikkoa, jonka jälkeen he lähettivät palautuskuoressa lomakkeet opinnäytetyön tekijöille. Kirjeen postimaksu oli etukäteen maksettu, josta mainittiin kyselyn saatekirjeessä (liite 2).

Tutkimukseen osallistui Hyvinkään yhden koulun kahdeksas- ja yhdeksäsluokkalaisten vanhemmat kevään 2009 aikana. Kyselylomakkeita jaettiin 90 ja 26 vastasi kyselyymme. Tulokset ilmaistiin vastaajien määränä (=n). Tutkimuksessa vanhemmilta kysyttiin asioita aihealueittain. Aihealueet käsittelivät perhettä ja kodin ilmapiiriä, vapaa-aikaa sekä vanhempien tukea ja rajoituksia.

Aineisto analysoitiin SPSS-tilasto-ohjelman avulla. Analysoinnin tuloksena saatiin aineistosta numeraaliset tulokset, joita pystyttiin havainnollistamaan erilaisten diagrammien avulla. Analyysin perusteella tehtiin johtopäätökset ja pystyttiin esittämään kehittämistarpeita lasten hyvinvoinnin edistämiseksi.

5 Tulokset

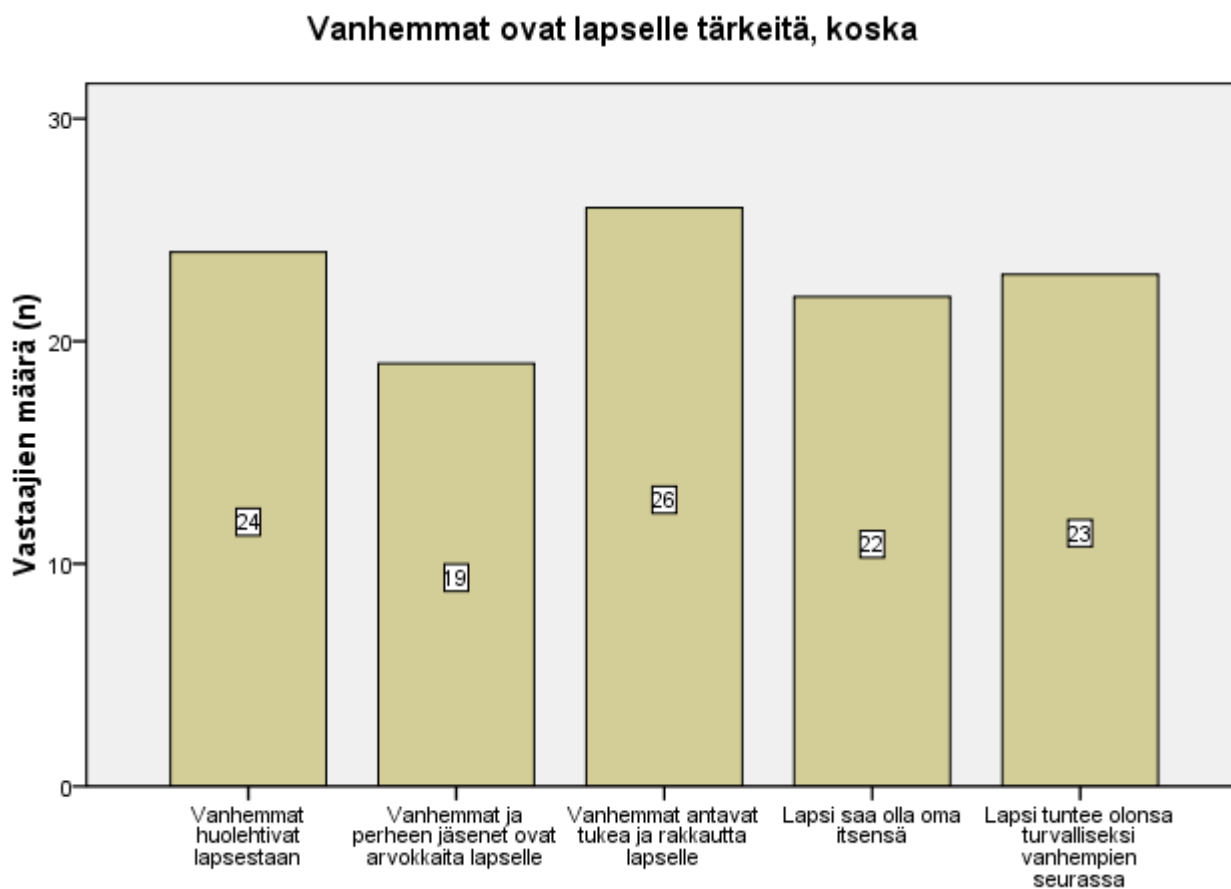
Kyselyyn vastasi pääsääntöisesti perheen äiti (n=24) ja vain yksi isä oli vastannut. Yksi vastaajista oli valinnut muu - vaihtoehdon (n=1). Vastaajien lapsista puolet (n=13) oli tyttöjä, kolmasosa (n=9) poikia ja muutama (n=4) ei maininnut lapsensa sukupuolta lainkaan. Kahdeksasluokkalaisia oli reilu kolme neljäsosaa (n=20) ja yhdeksäsluokkalaisia yksi neljäsosa (n=6).

Taustatietoina selvitettiin perheiden monimuotoisuutta. Lähes kaikki (n=23) asuvat samassa perheessä äidin kanssa. Isä asui lähes kahdessa kolmasosassa (n=17) perheissä. Yhdessä viidesosassa (n=5) vastaajista perheessä asui äidin uusi puoliso tai avomies sekä muita aikuisia (n=5). Muita aikuisia olivat sisarukset, sekä isäpuoli. Vastanneista yhdellä neljäsosalla (n=7) oli yksi lapsi, vajaalla puolella (n=11) oli kaksi lasta ja reilulla yhdellä neljäsosalla (n=8) oli kolme lasta.

5.1 Perhe ja kodin ilmapiiri

Perheen ja kodin ilmapiiriä selvitettiin kymmenen erilaisen kysymyksen avulla. Kysymykset olivat monivalintakysymyksiä. Tuloksista ilmeni, että vanhemmat kokivat perheen toimivaksi ja kodin ilmapiirin hyväksi.

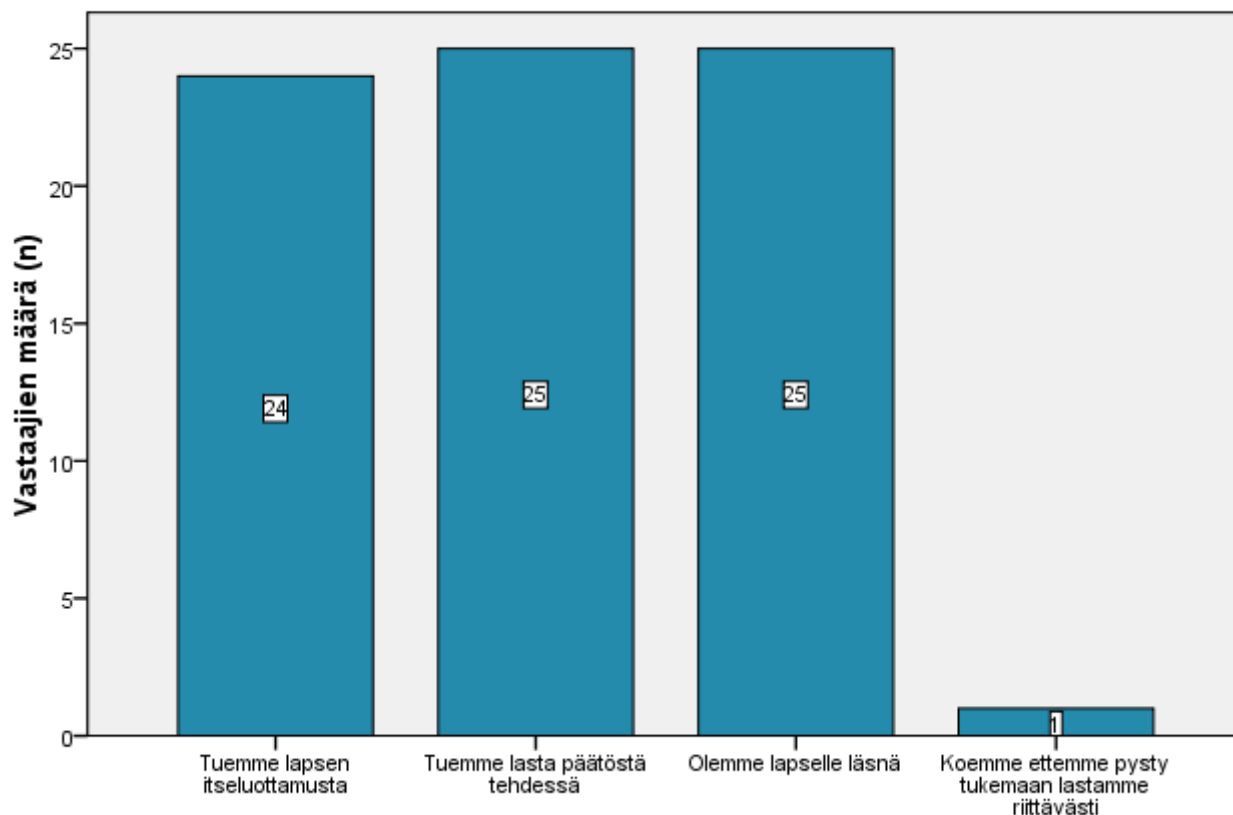
Vanhempia pyydettiin arvioimaan miksi he olivat lapselle tärkeitä. Vastaajista kaikki (n=26) kokivat olevansa tärkeitä lapsille, koska he antavat tukea ja rakkautta lapselle. Myös suurin osa (n=19) vastasi olevansa tärkeä, koska he huolehtivat lapsesta. Kolme neljäsosaa (n=23) koki lapsen tuntevan olonsa turvalliseksi vanhempien seurassa ja kolme neljäsosaa vanhemmista (n=19) koki olevansa lapselle arvokas. Reilu kolme neljäsosaa (n=22) vastasi olevansa tärkeä, koska lapsi saa olla oma itsensä vanhempiensa kanssa (kuvio 1).

KUVIO 1. Vanhemmuuden osa-alueet

Vanhemmat kokivat tukensa olevan tärkeää etenkin lapsen itseluottamuksen tukemisessa ja päätösten tekemisen yhteydessä. Myös läsnäolo lapselle oli tärkeää. Lähes kaikki (n=24) vanhemmat ilmaisivat tukevansa lapsen itseluottamusta, samoin lähes kaikki vanhemmat (n=25) tukevat lasta päätöksenteossa. Melkein kaikkien (n=25) vanhempien mielestä heidän läsnäolonsa oli lapselle tärkeää. Yksi vastaajista koki, ettei pysty tukemaan lastaan riittävästi (kuvio 2).

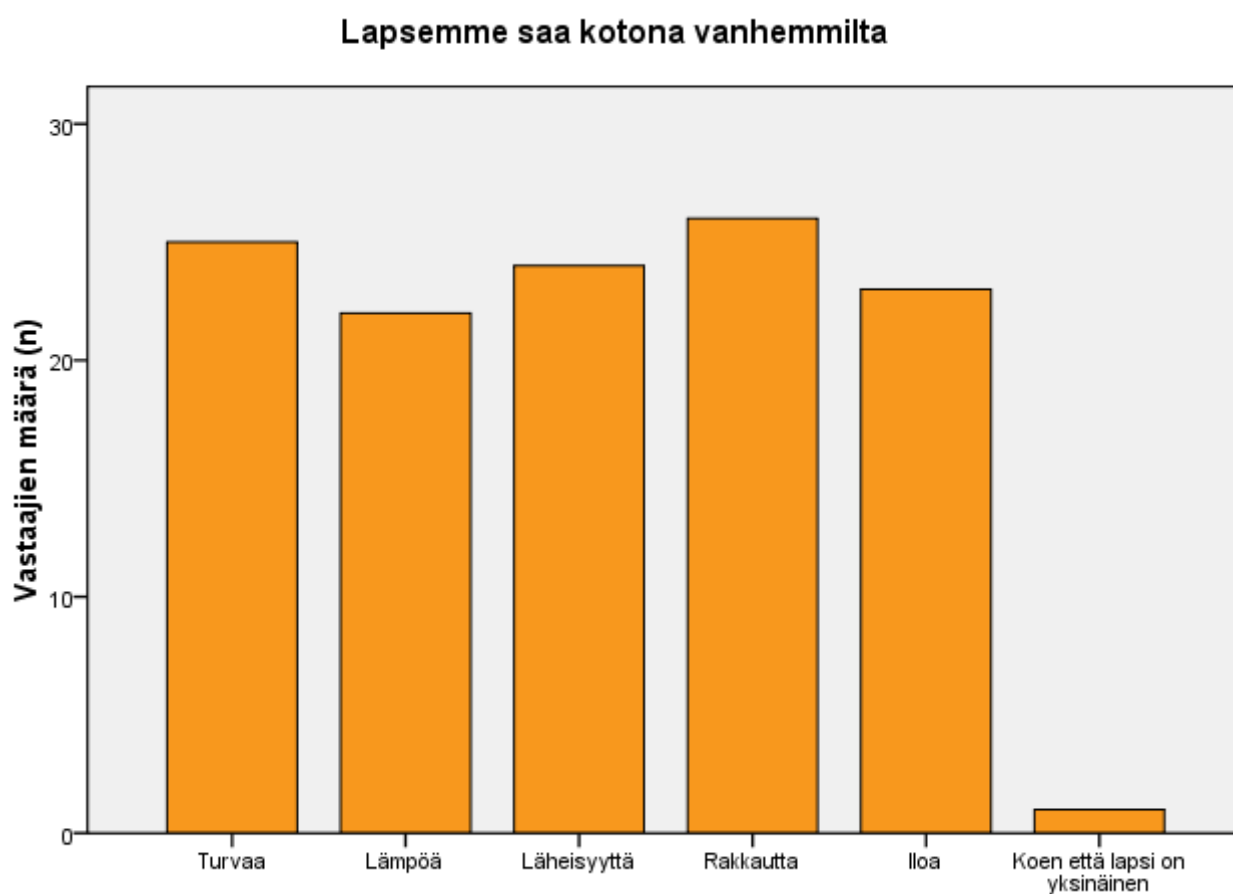
Vanhempien tuki on lapselle tärkeää, koska

KUVIO 2. Vanhempien tuen tärkeys

Seuraavaksi kysyttiin vanhempien käyttämiä lapsen tukemisen keinoja. Korostetussa asemassa olivat psyykkiset keinot. Vastaajista kaikki (n=26) vastasivat kannustavansa lasta koulunkäynnissä ja lähes kaikki (=25) vastasivat antavansa lapselle henkistä tukea sekä tarjoavansa hänelle yleistä huolenpitoa (=25). Rahaa lapsen omiin tarpeisiin antoi lähes kaksi kolmasosaa (n=17) ja koulutehtävissä lasta auttoi yli puolet (n=15) vastaajista.

Vanhempia pyydettiin arvioimaan lapsensa kokemuksia kodin merkityksestä. Kaikki vanhemmat (n=26) vastasivat antavansa rakkautta, lähes kaikki (n=25) vastasivat antavansa turvaa ja läheisyyttä antoivat melkein kaikki (n=24). Yli kolme neljäsosaa (n= 22) antoi lapselleen lämpöä ja samoin iloa antoi yli kolme neljäsosaa (n=23) vanhemmista. Yksi vanhemmista (n=1) koki lapsensa olevan yksinäinen (kuvio 3). Vanhemmista yli kolme neljäsosaa kuvasi kotinsa ilmapiirin olevan hyväksyvä(n=22) ja ymmärtävä (n=21). Puolestaan tavalliseksi kodin ilmapiiriä kuvasi vajaa kaksi kolmasosaa (n=16) vanhemmista ja hieman yli puolet (=15) koki ilmapiirin olevan innostava ja rauhallinen (=14). Noin yksi viides osa (n=5) vanhemmista koki kodin ilmapiirin olevan kiireinen. Kodin ilmapiiriä kuvattiin myös vaativaksi (n=2) ja ankaraksi (n=1).

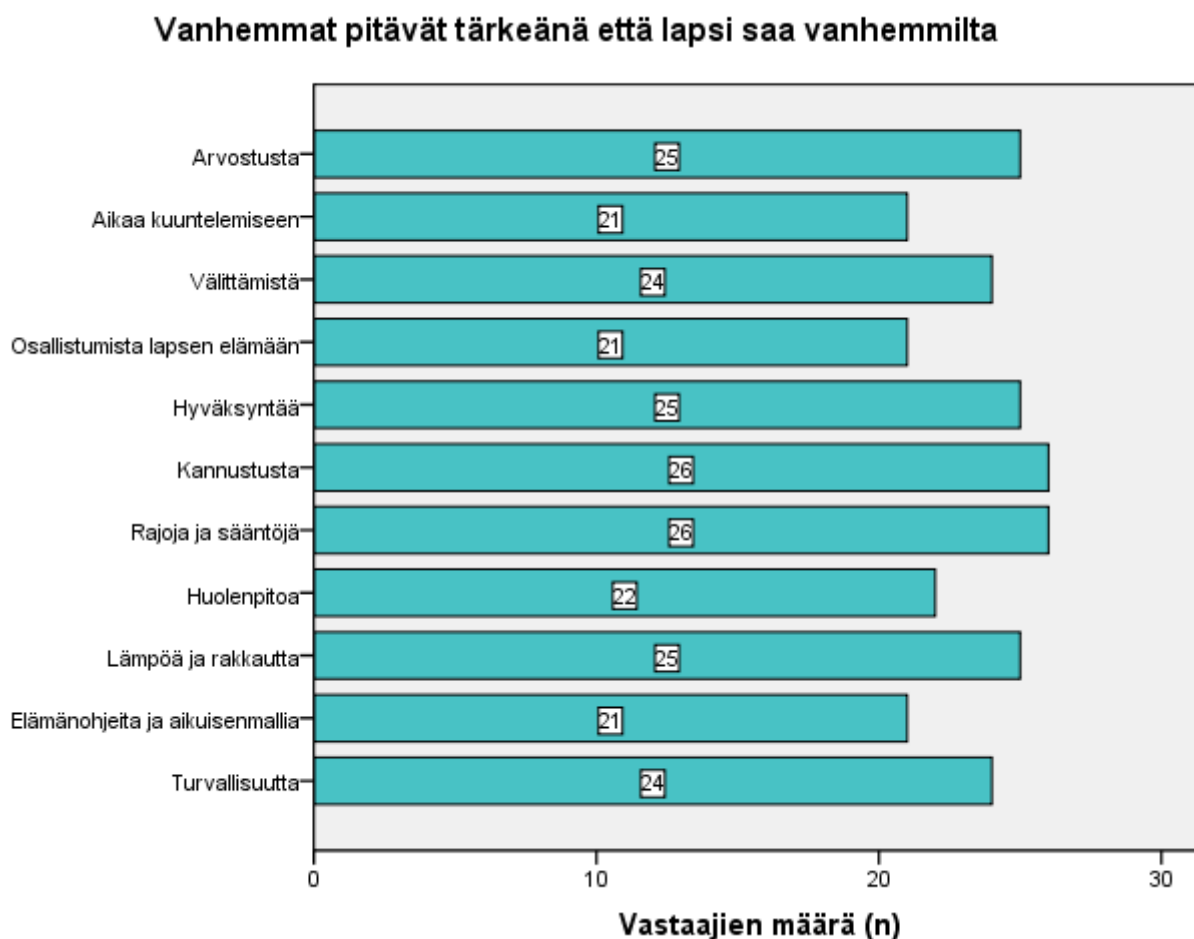

KUVIO 3. Vanhempien antaman tuen muodot

Vanhemmilta kysyttäessä, mikä heidän mielestään lapselle oli tärkeää perheessä, korostui yhdessä olon merkitys. Reilu kolme neljäsosaa vanhemmista (n=23) vastasi vanhempien saatavilla olon olevan lapselleen tärkeää. Kolme neljäsosaa vanhemmista (n=20) koki, että lapsen oli tärkeää saada viettää aikaa omassa huoneessaan rauhassa. Reilu kaksi kolmasosaa (n=19) vanhemmista koki lapsensa arvostavan yhteistä aikaa yhdessä kotona. Kaksi kolmasosaa (n=18) vastanneista koki keskusteluhetkien perheen kanssa ja yhdessä vietettyjen hauskojen kokemusten olevan lapselleen tärkeitä. Vajaa kaksi kolmasosaa (n=16) vanhemmista piti lapsen mielestä tärkeinä yhteisiä ruokailuhetkiä sekä lomamatkoja. Yhteisiä harrastuksia kodin ulkopuolella oli vajaalla yhdellä kolmasosalla (n=8) vastaajista.

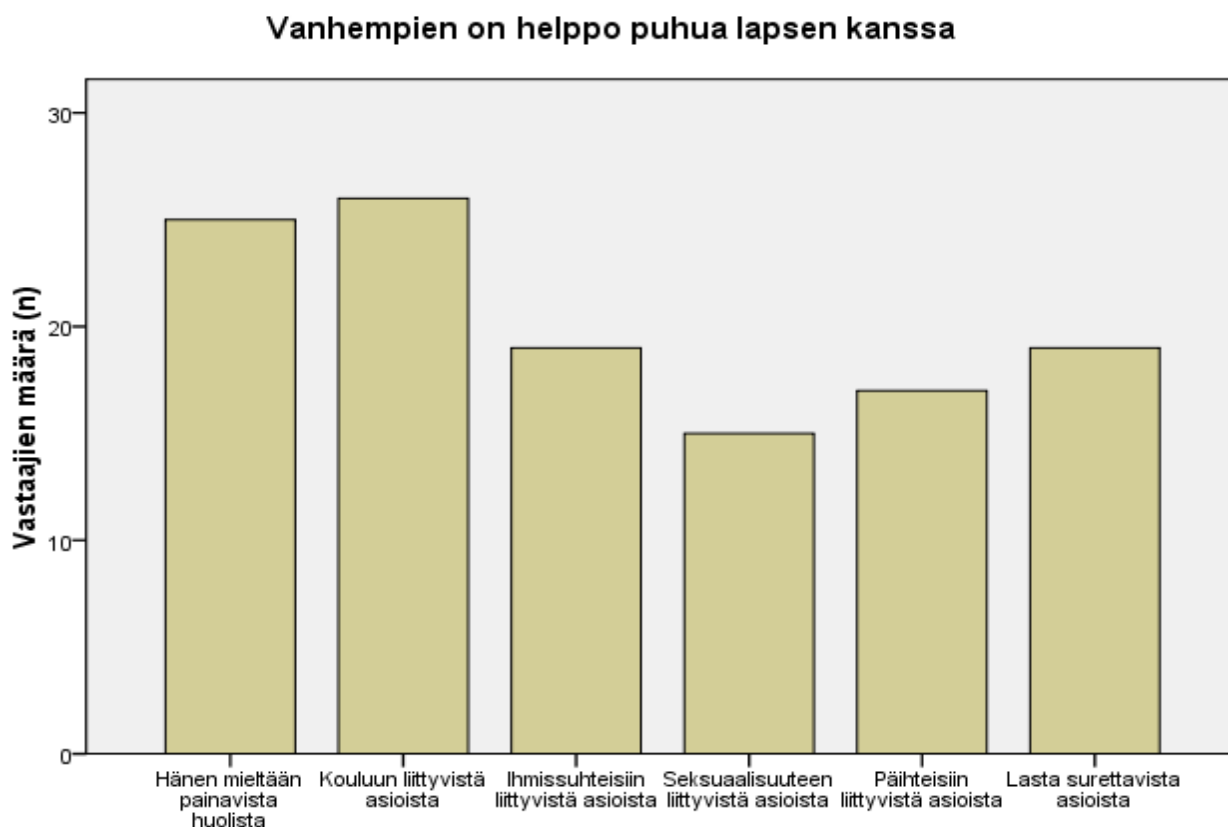
Vanhemmat pitivät tärkeänä, että lapsi sai vanhemmilta hyvät lähtökohdat elämään. Lähes kaikki (n=24) vanhemmat piti tärkeänä, että lapset saivat heiltä turvallisuutta. Reilu kolme neljäsosaa (n=21) vanhemmista vastasi antavansa lapselleen elämänohjeita ja aikuisenmallia. Lämpöä ja rakkautta antoi lapselleen suurin osa (n=25) vanhemmista. Reilu kolme neljäsosaa (n=22) vastanneista antoi lapselleen huolenpitoa ja rajoja ja sääntöjä asettivat kaikki (n=26) vanhemmista. Lapsen kannustamisen tärkeyttä painottivat kaikki (n=26) vanhemmat. Melkein

kaikki (n=25) vanhemmista halusivat antaa lapselleen hyväksyntää. Vanhemmista reilu kolme neljäsosaa (n=21) piti tärkeänä, että he osallistuvat lapsensa elämään sekä antavat aikaa kuuntelemiseen. Lähes kaikki (n=24) pitivät tärkeänä lapsesta välittämistä ja melkein kaikki (n=25) vastanneista halusivat antaa arvostusta lapselleen (kuvio 4).

KUVIO 4. Vanhempien mielipiteet lapsen tarpeista

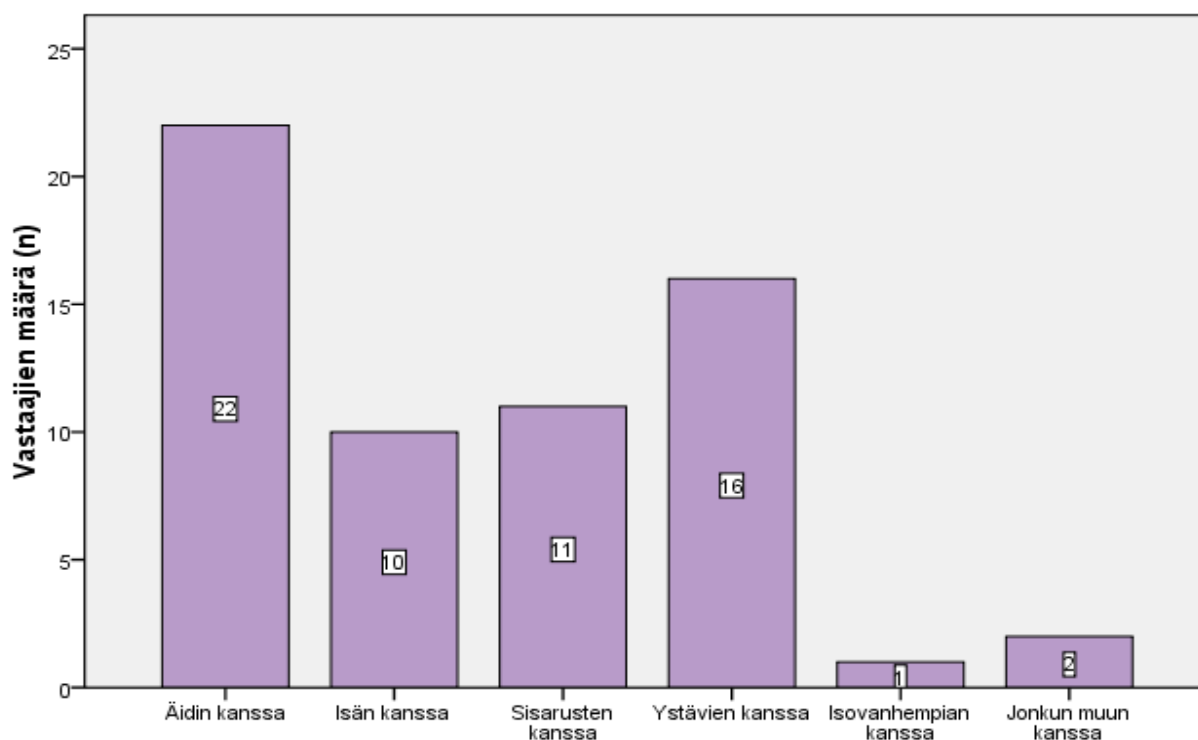
Lapsen ja vanhemman välisiä keskustelun aiheita selvitettiin kysymällä millaisista asioista vanhempien oli helppo keskustella lapsensa kanssa. Kouluun liittyvistä asioista kaikkien (n=26) vanhempien oli erittäin helppo puhua. Lähes kaikki (n=25) vanhemmat pystyivät keskustelemaan hyvin lapsen mieltä painavista huolista. Ihmissuhteista sekä lasta surettavista asioista kykeni alle kolme neljäsosaa (n=19) vanhemmista keskustelemaan. Yhtä tärkeinä keskustelun aiheina ei pidetty päihkeitä ja seksuaalisuuteen liittyviä asioita. Alle kaksi kolmasosaa (n= 17) vanhemmista koki helpoksi puhua päihteistä, ja hiukan yli puolet (n=15) koki seksuaalisuuteen liittyvät asiat helpoksi puheenaiheeksi (kuvio 5).

KUVIO 5. Vanhempien arviot lapsen kanssa käydyistä keskustelunaiheista

Vanhempien mukaan lapsi keskusteli hänelle tärkeistä asioista mieluiten äidin kanssa yli kolme neljäsosassa ($n=22$) vastaajista. Ystävien merkitys näkyi siten, että lapsista reilu puolet ($n=16$) keskustelee ystäviensä kanssa. Sisarusten kanssa lapsista keskustelee hieman alle puolet ($n=11$) ja puolestaan isän kanssa keskustelee reilu yksi kolmasosa ($n=10$). Jonkun muun kanssa vastasi pari ($n=2$), kuten isäpuolen ja parhaan ystävän kanssa. Yksi lapsi keskustelee tärkeistä asioista isovanhempien kanssa ($n=1$) (kuvio 6).

Lapsi keskustelee hänelle tärkeistä asioista mieluiten

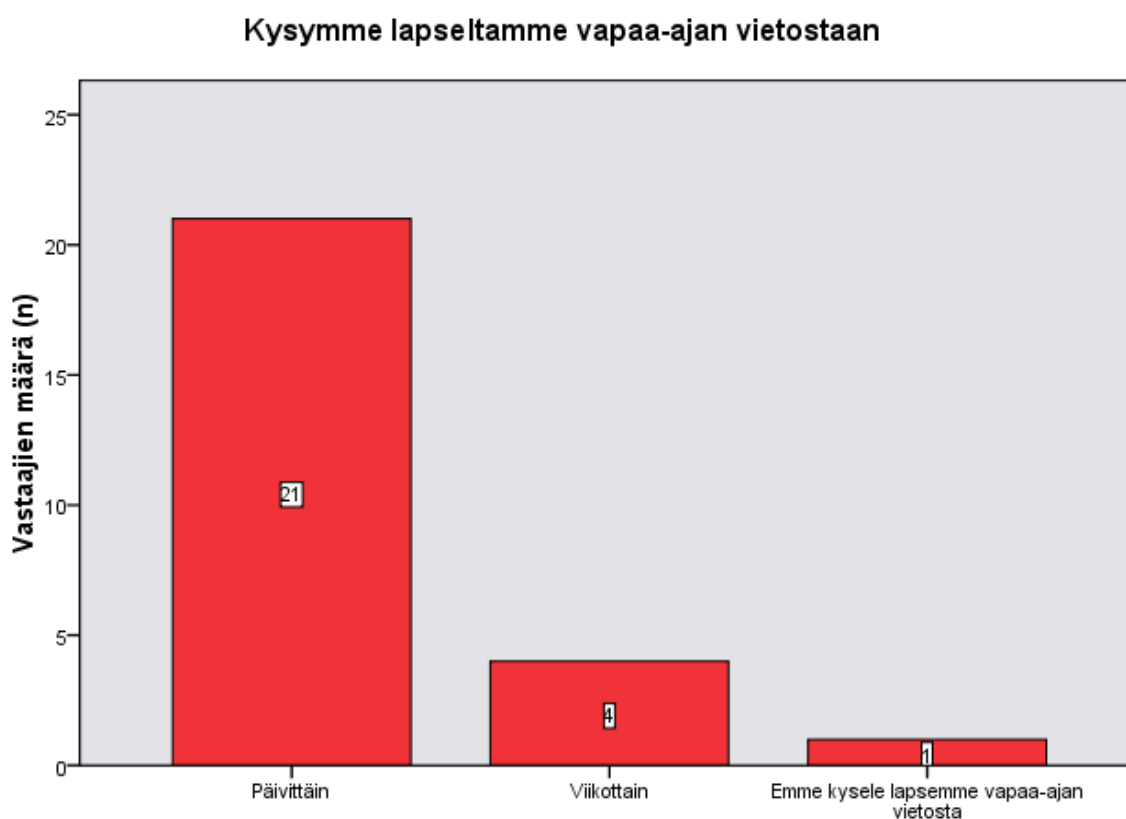
KUVIO 6. Vanhempien arviot lapsen keskustelukumppaneista

Vanhempien käyttämiä ohjauskeinoja selvitettiin kysymällä millaisista asioista vanhemman ja lapsen välillä oli ollut erimielisyyksiä. Reilulla puolella (n= 16) vastaajista vanhempien ja lasten välillä on tullut riitaa kotitöistä ja tietokoneen käytöstä hieman alle puolella (n=12). Alle puolella jonkin verran erimielisyyksiä aiheuttavat koulunkäyntiin liittyvät asiat (n=8) sekä rajoista ja säännöistä tulee riitaa neljännesosalle (n=7). Muutamalle on tullut riitaa rahan käytöstä (n=4), kotiintuloajoista (n=3) ja ystävien kanssa olemisesta (n=2). Harva riitelee (n=1) päihteistä, ihmissuhteista ja huolista. Muutama (n=4) vanhemmista vastasi, etteivät he ole riidelleet viimeisen vuoden aikana lapsensa kanssa.

5.2 Vapaa-aika

Kyselylomakkeen osioissa vapaa-aika kysyttiin asioita lapsen harrastuksista, päihteiden käytöstä ja kotiintuloajoista. Kysymyksiä aiheesta oli 18, joista skaaloihin perustuvia oli kaksi ja yksi avokysymys. Vastauksista voidaan päätellä vanhempien olevan kiinnostuneita lapsensa arjesta ja vapaa-ajasta.

Vanhemmat välittivät lapsestaan ja olivat kiinnostuneita missä lapsi viettää aikaansa. Vanhemmista reilu kolme neljäsosaa (n= 21) kysyi lapsensa vapaa-ajan vietosta päivittäin. Muutama (n=4) heistä kysyi viikoittain ja yksi vanhemmista (n=1) ei kysynyt lapsensa vapaa-ajan vietosta lainkaan (kuvio 7). Yli yksi kolmasosa (n=10) lapsista vietti iltoja kodin ulkopuolella yhtenä -kolmena päivänä viikossa, muutama (n=3) viikonloppuisin sekä päivittäin. Yksi lapsi (n=1) vietti iltoja kodin ulkopuolella neljänä -kuutena päivänä viikossa. Lapsista yksi kolmasosa (n=6) ei viettänyt koskaan iltoja kodin ulkopuolella. Vanhemmista muutama (n=3) ilmoitti lasten viettävän iltoja kodin ulkopuolella kerran kuukaudessa, yksi-kaksi kertaa kuukaudessa, neljä-viisi kertaa vuodessa tai silloin tällöin.

KUVIO 7. Vanhemmat kysyvät lapseltaan vapaa-ajan vietosta

Puolet (n=13) ilmoitti, että lapsen tulee olla kotona arkena viimeistään kello 21 tai aiemmin. Reilu neljäsosa (n=7) vanhemmista vastasi, että lapsen tulee olla kotona kello 20 tai aiemmin. Myöhäisin kotiintuloaika arkena oli kello 22 tai aiemmin vajaalla neljäsosalla (n=5). Tätä myöhäisempiä kotiintuloaikoja ei mainittu. Viikonloppuisin suurimmalle osalle lapsista (n=23) oli asetettu kotiintuloajaksi kello 23 tai aiemmin. Yhdellä (n=1) lapsella kotiintuloaika oli kello 00.00-01.00. Myöhäisempiä kotiintuloaikoja vastaajien lapsilla ei ollut. Yhdellä lapsella (n=1) ei ollut kotiintuloaikaa arkena eikä viikonloppuna.

Vanhempia pyydettiin arvioimaan kavereiden, harrastusten ja vapaa-ajan merkitystä lapselleen. Vähän alle puolet (n=12) vastasi, että lapselle kaverit merkitsivät erittäin paljon, reilu yksi kolmasosa (n=10) että, melko paljon, muutama (n=3) että, jonkin verran ja yksi, että vähän. Harrastusten merkitys lapselle oli erittäin paljon yhdelle viidesosalle (n= 5), melko paljon se merkitsi yli puolelle (n=14), jonkin verran muutamalle (n=3) lapselle. Harrastukset merkitsivät lapselle melko vähän yhdelle (n=1) ja muutamalle (n=3) ei merkinnyt yhtään. Lapselle vapaa-aika merkitsi vanhempien mielestä erittäin paljon hieman alle puolelle (n=11) ja melko paljon vähän yli puolelle (n=15) lapsista (taulukko 1).

TAULUKKO 1. Kavereiden, harrastusten ja vapaa-ajan merkitys lapselle

	Erittäin tai melko paljon	Jonkin verran	Melko vähän tai ei yhtään	Yhteensä
Kaverit merkitsivät lapsellemme	22	3	1	26
Harrastukset merkitsivät lapsellemme	19	3	4	26
Vapaa-aika merkitsi lapsellemme	26	0	0	26

Vanhemmilta kysyttiin lapsen päihteiden kokeilusta, sillä se on ajankohtaista kohderyhmän lapsille. Vanhempien mukaan yksi viidesosa (n=5) lapsista oli kokeillut tupakkaa ja alkoholia oli kokeillut yksi kolmasosa (n=9). Jotain muuta huumaavaa ainetta oli kokeillut yksi (n=1) lapsi. Reilu puolet (n=17) vanhemmista ilmoitti, ettei lapsi ole kokeillut mitään päihteitä. Muutama vanhempi (n=2) oli keskustellut lapsensa kanssa tämän tupakoinnista sekä alkoholin käytöstä. Hieman alle yksi kolmasosa (n=8) vanhemmista ilmoitti lapsen kertoneen, ettei hän käytä mitään edellä mainittuja päihteitä ja kolme neljäsosaa (n=20) vanhemmista tiesi, ettei lapsi ole käyttänyt mitään päihteitä.

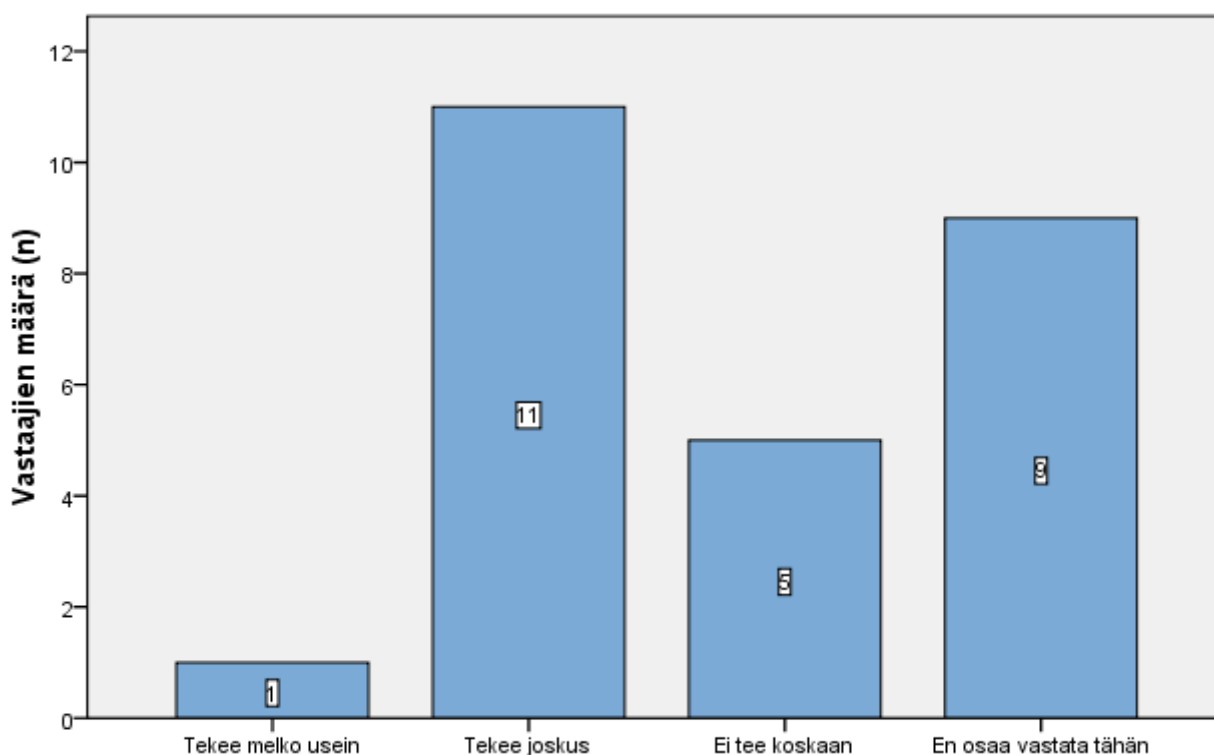
Vanhempien mukaan vain muutama (n=2) lapsi tupakoi tai käyttää nuuskaa päivittäin, kuitenkin suurin osa (n=24) lapsista ei käyttänyt ollenkaan edellä mainittuja päihteitä. Tässä aineistossa yksi (n=1) lapsi käytti alkoholia kuukausittain, harvemmin kuin kuukausittain käytti muutama (n=2) ja suurin osa (n= 23) ei käyttänyt ollenkaan. Kaikki (n=26) vanhemmat vastasivat, ettei heidän lapsensa käytä huumeita (taulukko 2).

TAULUKKO 2. Vanhempien arviot lapsensa tupakoinnista, alkoholin tai huumeiden käytöstä

	Päivittäin	Viikoittain	Kuukau- sittain	Harvemmin kuin kuukau- sittain	Ei käytä ol- lenkaan	Yhteensä
Tiedän, että lapseni tupakoi tai käyttää nuuskaa.	2	0	0	0	24	26
Tiedän, että lapseni käyttää alkoholia	0	0	1	2	23	26
Tiedän, että lapseni käyttää huumeita.	0	0	0	0	26	26

Lähes puolet (n=11) lapsista tekee joskus sellaista, mitä hän ei kerro vanhemmilleen. Lapsista viidesosa (n=5) ei tehnyt koskaan asioita, joista ei kertonut vanhemmilleen ja harva lapsista teki melko usein sellaista, mitä ei kertonut vanhemmilleen. Vanhemmista kolmasosa ei osannut vastata tähän (kuvio 8).

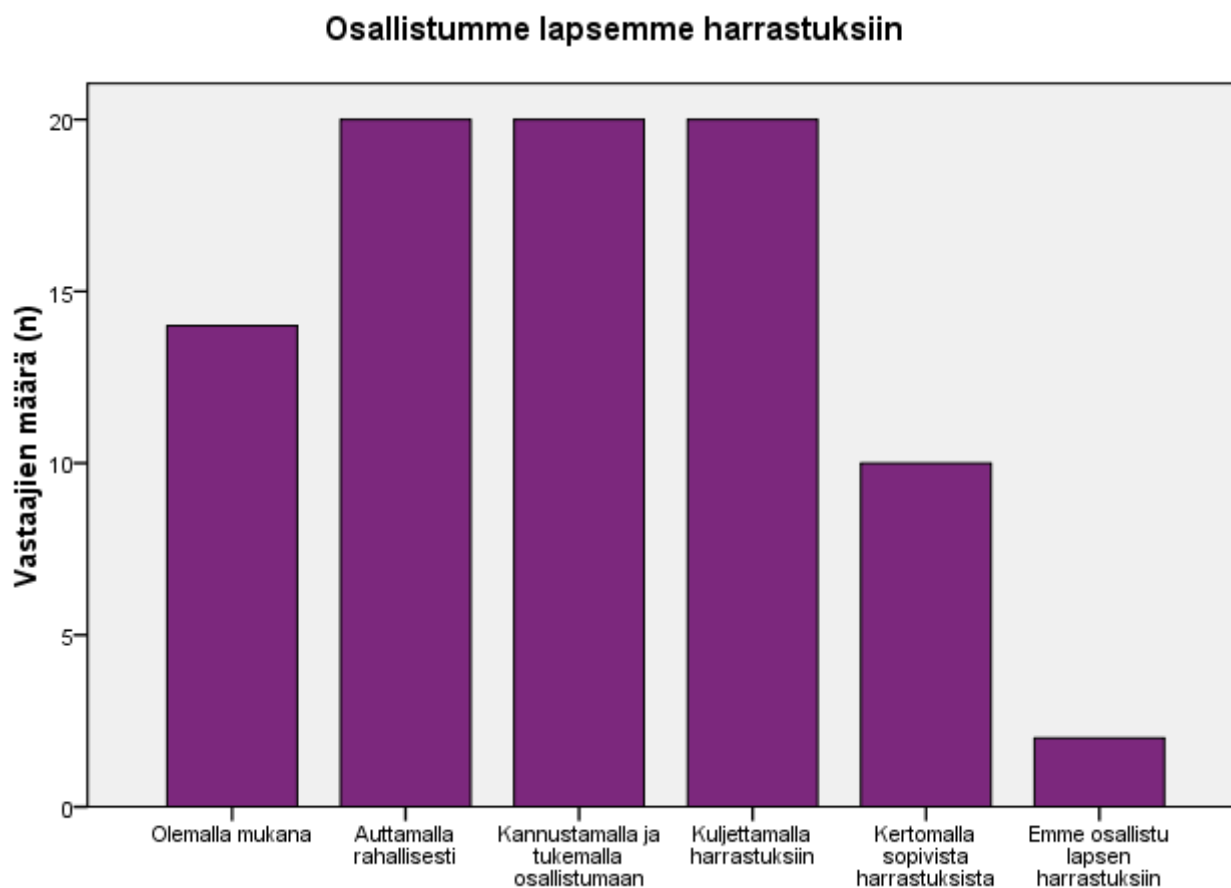
Teekö lapsenne sellaista mitä hän ei kerro teille

KUVIO8. Vanhempien arviot siitä teekö lapsi sellaisia asioita mitä ei kerro heille

Kyselylomakkeessamme oli yksi avoinkysymys, johon kolmasosa (n=9) vastasi. Kysyimme mitä sellaisia asioita tiedät, joista lapsi ei ole kertonut teille. Vastauksista ilmeni, etteivät vanhemmat aina tiedäneet mitä lapset tekivät internetissä tai tietokoneella. Useampaan kertaan mainittiin, etteivät vanhemmat tiedäneet mitä hänen lapsensa teki kavereidensa kanssa tai lapsen ihmissuhteista. Vastattiin myös lapsen antavan rahaa kavereilleen, eivätkä vanhemmat olleet tietoisia asiasta. Yhtenä näkökulmana kerrottiin vanhemmalla ja lapsella olevan läheiset välit, ja lapsi kertoi vanhemmalle kaiken. Tuotiin myös esiin näkökulma, ettei vanhempien pidäkään tietää kaikkea mitä lapsi tekee. Toisaalta lapsen kavereiden kerrottiin olevan lojaleja, joten heiltäkään ei tietoa lapsen sopimattomasta käyttäytymisestä saatu. Vanhemmat eivät aina tiedäneet lapsen syömisistä tai valvomisista. Tekstiviestittely yöaikaan oli myös asia, joista lapset eivät kertoneet vanhemmilleen. Lapsi ei ollut kertonut vanhemmilleen jos hän oli ollut luvatta poissa koulusta.

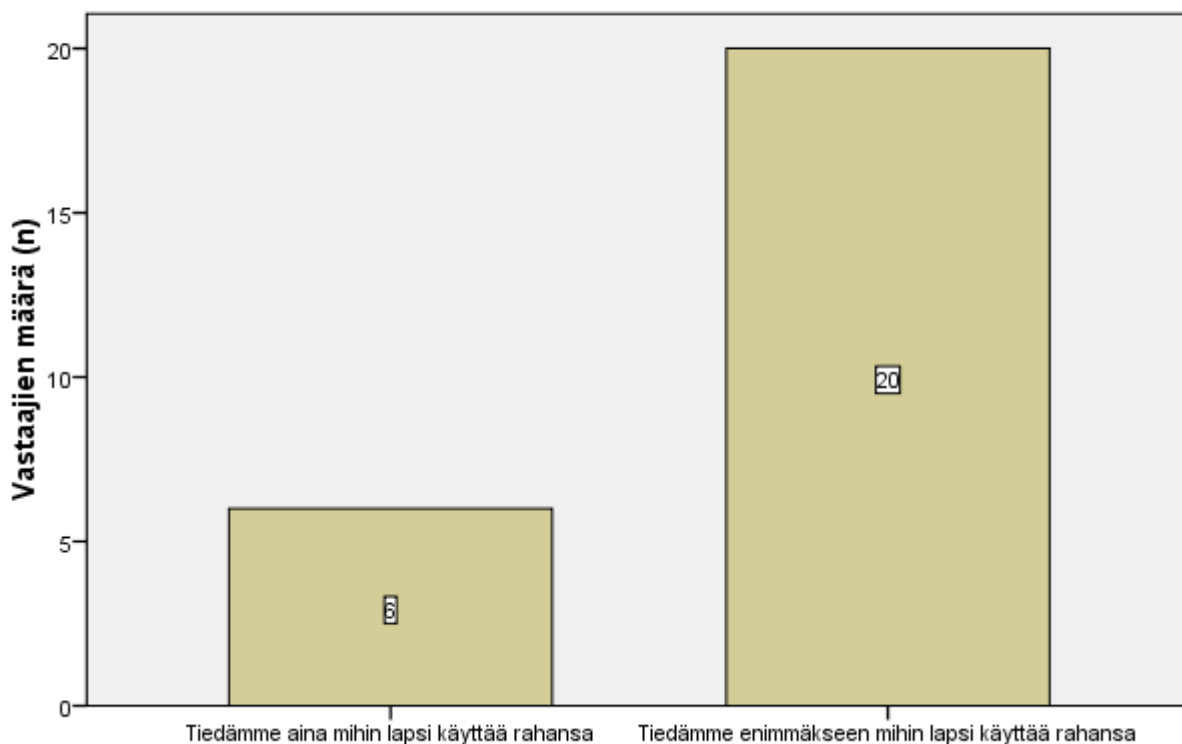
Vanhemmat osallistuivat melko monipuolisesti lastensa harrastuksiin. Kaksi kolmasosaa vanhemmista auttoi lasta rahallisesti (=20), kannustamalla ja tukemalla häntä osallistumaan (n=20) sekä kuljettamalla häntä harrastuksiin (n=20). Hiukan yli puolet (n=14) vanhemmista oli mukana lapsen harrastuksissa. Sopivista harrastuksista lapselle kertoi kolmasosa (n=10) vanhemmista. Tässä aineistossa pari (n=2) vastaajista ei osallistunut lapsensa harrastuksiin lainkaan (kuvio 9).

KUVIO 9. Vanhempien tavat osallistua lapsensa harrastuksiin

Vanhemmat tunsivat lapsensa ystäviä melko hyvin. Vanhemmista reilu kaksi kolmasosaa (n=19) ilmoitti tuntevansa lapsensa melkein kaikki ystävät. Kaikki lapsen ystävät tunsivat pari (n=2) vanhemmista ja muutaman ystävän tunsivat viidesosa (n=5) vanhemmista. Lapsen rahankäytöstä vanhemmat olivat myös hyvin selvillä. Kolme neljäsosaa (n=20) vanhemmista tiesi enimmäkseen mihin lapsi rahansa käyttää. Neljäsosa (n=6) vastaajista kertoi tietävänsä aina mihin lapsi rahaa käyttää (kuviokuva 10).

Kuinka paljon tiedätte lapsenne rahankäytöstä

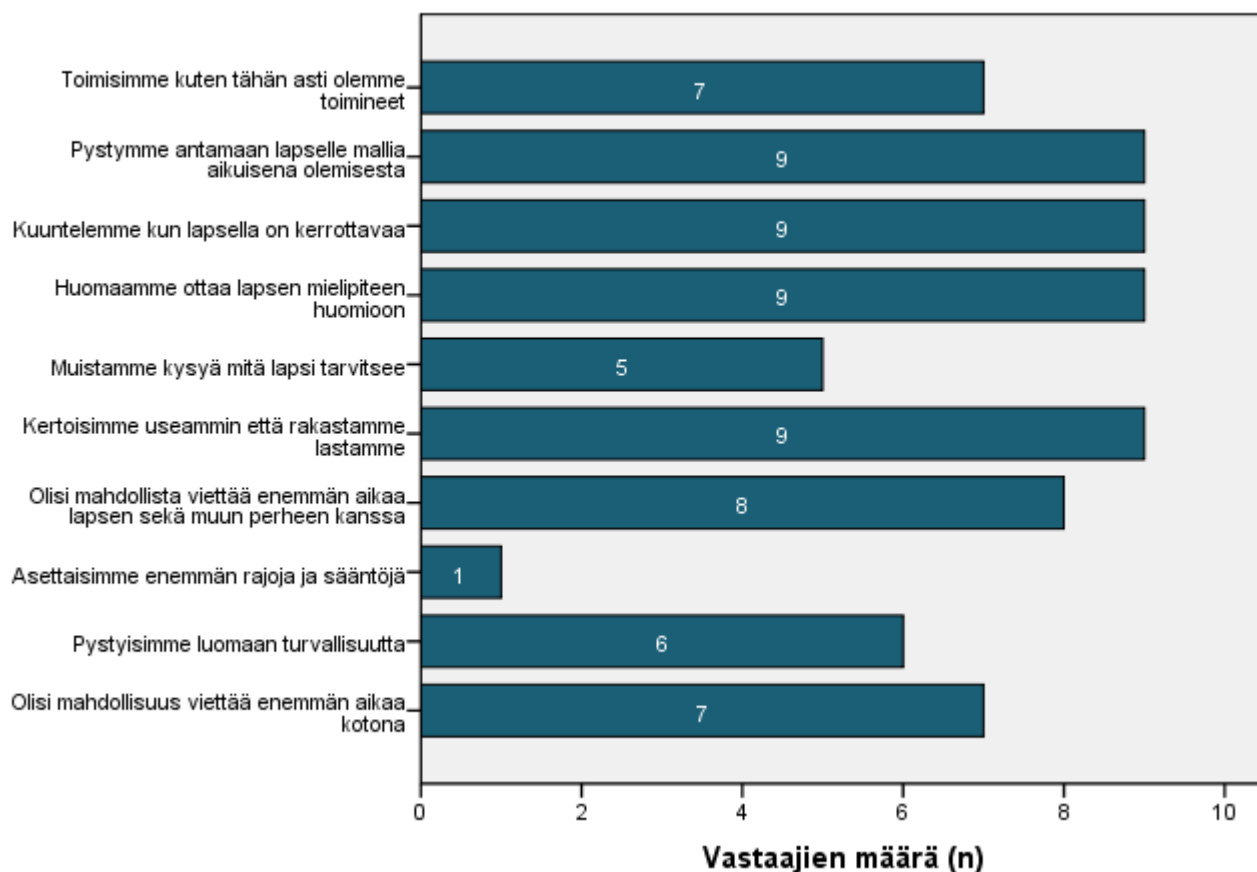
KUVIO 10. Vanhempien tiedot lapsen rahankäytöstä

Illalla, koulusta pääsyn jälkeen vanhemmista neljäsosa ($n=6$) varmisti aina, mitä lapsi tällöin teki. Kolme neljäsosalla ($n=20$) vanhemmista tiedot perustuivat lapsen omaan kertomaan. Jos lapsi oli iltaisin poissa kotoa puolet ($n=13$) vanhemmista tiesi aina missä lapsi oli ja lähes puolet ($n=12$) heistä tiesi useimmiten missä lapsi aikaansa vietti. Yksi vastaaja ($n=1$) jätti vastamatta tähän kysymykseen. Lapsen halutessa keskustella vanhempien kanssa se oli mahdollista aina kahdelle kolmasosalle ($n=18$). Lähes kolmannes ($n=8$) vastaajista kertoi pystyvänsä keskustelemaan lapsen kanssa melko usein. Reilu kolme neljäsosaa ($n=22$) vanhemmista kysyi päivittäin lapsensa vointia ja viikoittain kysyi kuudesosa ($n=4$).

Vanhemmilta kysyttiin vanhemmuuden sekä työn ja kodin yhteensovittamisen haasteista. Kolmannes vanhemmista ($n=9$) halusi kertoa useammin, että he rakastavat lastaan, huomioisivat lapsen mielipiteen enemmän ja kuuntelisivat lasta kun hänellä on kerrottavaa. Myös aikuisena olemisen mallia lapselle halusi antaa enemmän kolmannes ($n=9$) vanhemmista. Neljäsosa ($n=7$) toivoi, että heillä olisi mahdollista viettää enemmän aikaa lapsen sekä muun perheen kanssa. Reilu neljäsosa ($n=7$) vanhemmista toivoi, että he pystyisivät viettämään enemmän aikaa kotona ja alle neljäsosa ($n=6$) toivoi, että he pystyisivät luomaan enemmän turvalli-

suutta. Viidennes (n=5) vanhemmista halusi kiinnittää parempaa huomiota lapsensa tarpeisiin. Rajoja ja sääntöjä asettaisi lisää yksi vanhemmista. Vanhemmista neljännes (n=7) toimisi, kuten tähän asti on toiminut (kuvio 11).

Vanhemmat toivovat lisää seuraavia asioita

KUVIO 11. Vanhemmat toivoisivat lisää

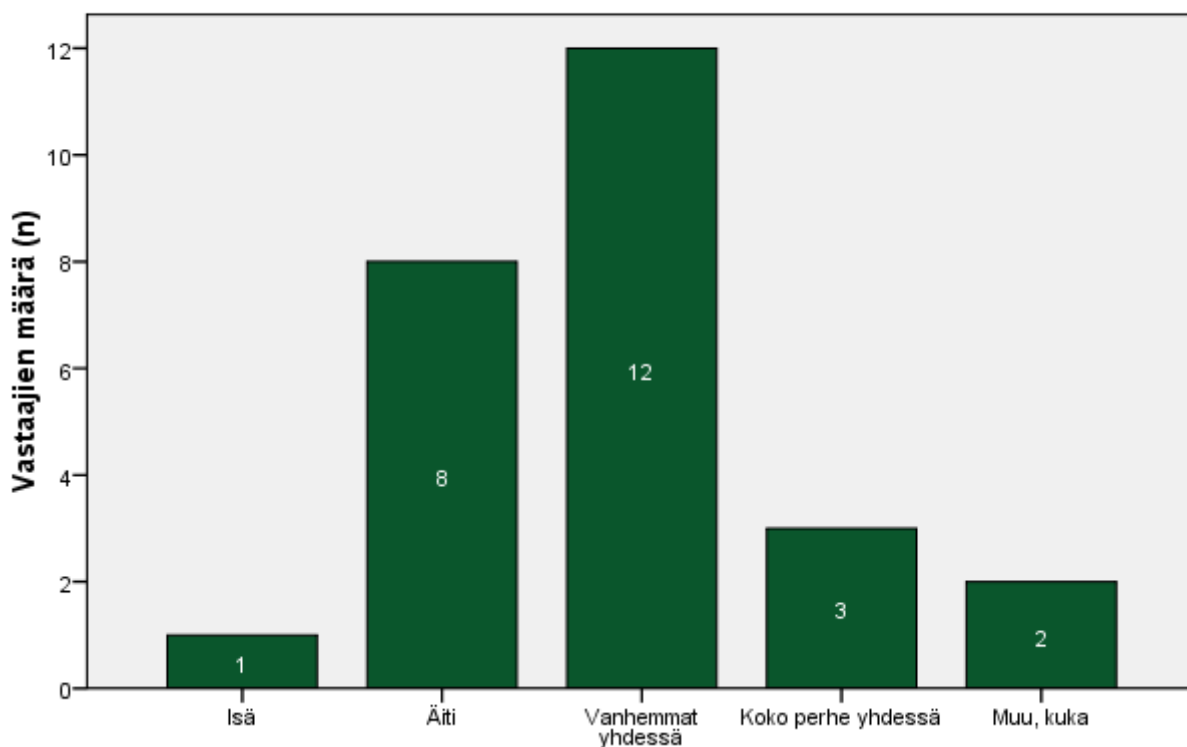
5.3 Vanhempien tuki ja rajoitukset

Kyselylomakkeessa selvitettiin vanhempien asettamia rajoja ja sääntöjä neljällä kysymyksellä. Vastauksista voidaan päätellä, että rajoja ja sääntöjä pääsääntöisesti asettavat vanhemmat yhdessä. On normaalia, että vanhempien ja lasten välille tuli riitoja asetetuista rajoista ja säännöistä.

Rajoista ja säännöistä kannattaisi keskustella lapsen kanssa, jotta ne tuntuisivat tarkoituksenmukaisilta. Lähes puolet (n=12) vanhemmista asetti sääntöjä lapselleen yhdessä. Äidin rooli oli korostunut, vastaajien mukaan lähes kolmanneksessa (n=8) perheistä äiti oli sääntö-

jen asettaja. Yksi (n=1) kertoi isän asettavan säännöt lapselleen. Joka kahdeksannessa (n=3) perheessä säännöt sovittiin yhdessä perheen kesken. Pari (n=2) vastaajista oli vastannut vaihtoehdon muu. Tällä vastaajat olivat tarkoittaneet, että säännöt asettivat, isä, äiti, vanhemmat sisarukset tai isäpuoli (kuvio 12).

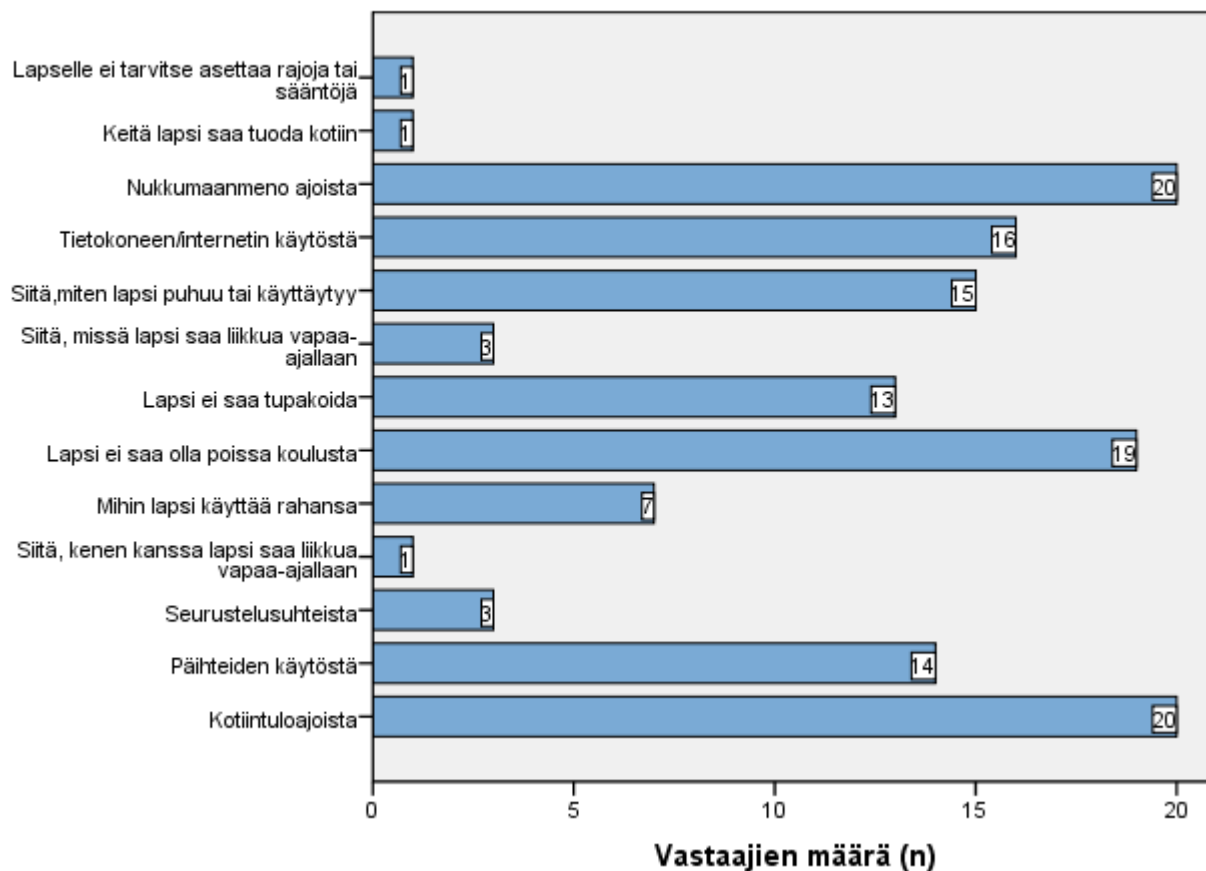
Perheessämme lasta koskevia sääntöjä asettaa pääasiassa

KUVIO 12. Perheen sääntöjen asettajat

Kysyttäessä vanhemmilta mitä sääntöjä he lapsilleen asettavat, olivat vastaukset melko moninaiset, eikä ollut vain yhtä tiettyä aihetta, mikä olisi korostunut. Kotiintulo- ja nukku-
maanmeno aikoihin vanhemmista kolme neljäsosaa (n=20) oli asettanut rajoja tai sääntöjä. Vajaa kolme neljäsosaa (n=19) vanhemmista kielsi luvattomat poissa olot koulusta ja tietokoneen ja internetin käyttöä valvoivat reilu kolme viidesosaa (n=16) vanhemmista. Reilu puolet vanhemmista oli tehnyt sääntöjä ja rajoituksia liittyen lapsen käyttäytymiseen ja puhumiseen (n=15) sekä päihteiden käyttöön (n=14). Puolet (n=13) vanhemmista rajoitti lapsen tupakointia ja yksi neljäsosa (n=7) vanhemmista oli asettanut lapselleen sääntöjä rahankäyttöön. Vajaa kahdeksasosa (n=3) oli rajoittanut missä lapsi saa liikkua vapaa-ajallaan, sekä rajannut lapsen seurustelusuhteita. Yksi oli rajoittanut sitä kenen kanssa lapsi sai liikkua vapaa-ajallaan ja keitä lapsi sai tuoda kotiin. Yksi vanhempi ajatteli, ettei lapselle tarvitse asettaa rajoja tai sääntöjä laisinkaan (kuvio 13).

Mitä rajoja ja sääntöjä vanhemmat asettavat lapselleen

KUVIO 13. Vanhempien lapselle asettamien rajojen muodot

Vanhemmilta kysyttiin miksi he asettavat rajoja ja sääntöjä lapselleen. Useita syitä näiden asettamiseen oli valittu. Kaikki (n=26) vanhemmat asetti rajoja ja sääntöjä lapselleen koska halusivat luoda hänelle turvallisen ilmapiirin ja kaksi kolmasosaa (n=18) vanhemmista halusi turvata lapsen arjen. Yhteiset pelisäännöt olivat reilulla puolella (n=15) vastanneista koska muuten lapsi kapinoi hänelle asetettuja sääntöjä vastaan. Myös reilu puolet (n=14) vanhemmista piti rajojen asettamista tärkeänä, koska ne tukivat lapsen aikuistumista. Vanhemmista vajaa kolmannes (n=8) ajatteli rajojen ja sääntöjen auttavan lasta itsenäistymään ja neljäsosa (n=7) vanhemmista vastasi niiden auttavan ongelmien ratkaisussa. Yksi ilmoitti, että halusi hallita lasta rajojen ja sääntöjen avulla. Vajaa kaksi kolmasosaa (n=17) arvioi asetetut rajoitukset oikeudenmukaisiksi ja lähes kaikki (n=23) arvioivat rajoja olevan sopivasti.

6 Pohdinta

6.1 Tulosten tarkastelu ja johtopäätökset

Tutkimuskysymyksiin saatiin aineiston analyysin perusteella vastaukset. Aineiston niukkuuden vuoksi, tuloksia ei voida yleistää. Opinnäytetyö tuotti tietoa vanhemmuudesta, vanhempien osallistumisesta lapsensa vapaa-aikaan sekä heidän asettamistaan rajoituksista ja säännöistä. Vanhemmat olivat kiinnostuneita lapsensa elämästä ja halusivat tukea lasta hänen kasvusaan. Lasta tuettiin monin erilaisin keinoin, kuten sääntöjen ja rajojen avulla sekä osallistamalla hänen vapaa-aikaansa.

Vanhemmat kokivat tukensa olevan erittäin tärkeää lapsen itseluottamukselle ja päätöksen tekotaitojen kehitykselle. Tukemisen keinoja oli mainittu monia, muun muassa henkisen tuen antaminen sekä yleisen huolenpidon tarjoaminen. Tuen keinot eivät aina vaatineet suurta määrää rahaa, vaan henkisen tuen keinoin lasta pystyttiin tukemaan merkittävästi. Melko moni vanhempi kuitenkin antoi rahaa lapsensa omiin tarpeisiin. Vanhemmat pitivät tärkeänä, että lapset saivat heiltä kotoa rakkautta ja turvaa. Myös läheisyyden antaminen oli vanhemmille merkityksellistä. Henkisen tuen keinot olivat tärkeitä, koska näitä keinoja ei voida rahallisesti mitata. Näin lapsi oppisi arvostamaan kyseisiä asioita ja mahdollisesti aikuistuttuaan käyttäisi näitä itsekkin.

Yhteisiä harrastuksia kodin ulkopuolella oli useammalla vastaajista, ja heidän vastauksistaan kävi ilmi, että he arvostivat lapsen kanssa vietettyä yhteistä aikaa monin eri tavoin. Nämä vanhemmat pitivät myös tärkeänä, että heidän lapsensa sai heiltä kotoa positiivisia asioita kuten lämpöä, rakkautta, kannustusta ja välittämistä. Näin ollen lapsi pärjäisi hyvin tulevaisuudessa saadessaan tällaista tukea kotoa käsin, koska hänelle kasvaisi terve itsetunto ja usko omaan itseensä (Alaja 2007, 97-102, 105-107). Vanhemmat, jotka eivät valinneet kyseistä vastausvaihtoehtoa, arvostivat yhteistä aikaa, mutta hieman vähemmän.

Lapsi keskusteli useimmiten äidin kanssa hänelle tärkeistä asioista, toiseksi mieluiten hän keskusteli ystäviensä kanssa. Tässä aineistossa isovanhempien kanssa keskusteli yksi lapsi. Useimmiten murrosikäisellä lapsella ei ole niin läheiset välit isovanhempiinsa, jotta hän pystyisi keskustelemaan heidän kanssaan tärkeistä asioista. Isovanhempien rooli lapsenlapsensa kasvatuksessa oli tukeminen ja kuunteleminen. Hämäläisen & Jaakolan (2007) tutkimuksesta käy myös ilmi, että nuoret keskustelevat mieluiten äitinsä ja ystäviensä kanssa. Olisi tärkeää, että vanhemmat kuuntelisivat ja keskustelisivat lapsensa kanssa mahdollisimman usein. Vanhemmat eivät pitäneet yhtä tärkeinä keskustelun aiheina päihteitä ja seksuaalisuuteen liittyviä asioita. He eivät välttämättä tienneet, kuinka olisivat aiheen ottaneet esille ja milloin olisi ollut sopiva aika keskustella siitä. Toisinaan vanhempia mahdollisesti arveluttivat lapsen-

sa kysymykset tai vastaukset aiheesta. Välttämättä ei ollut oikeaa aikaa tai paikkaa asian esille ottamiseen, kuitenkin olisi tärkeä keskustella juuri näistä asiasta lapsen kanssa.

Tutkimuksessamme vanhemmat luonnehtivat perheen ja kodin ilmapiiriä hyvin positiiviseksi. He eivät kuvanneet kotinsa ilmapiiriä negatiivisilla vaihtoehdoilla, kuten välinpitämätön, turvaton, ankara ja kiireinen. Kiireiseksi kodin ilmapiiriä oli luonnehtinut jotkut vanhemmista, vaikka nykypäivänä perheet ovat kiireisiä työn ja harrastusten vuoksi (Väestöliitto 2009c).

Hämäläinen & Jaakola (2007) totesivat tutkimuksessaan nuorten kuvailleen kodin ilmapiiriä kiireiseksi. Nuorille suunnatussa tutkimuksessa kiireiseksi kodin ilmapiiriä kuvasi neljännes vastanneista. Vaikka kodin ilmapiiri kuvattiin usein kiireiseksi, kuitenkin yhteistä aikaa yhdessä kotona arvostettiin paljon. Tässä aineistossa lähes kaikkien vanhempien mielestä lapselle yhteinen aika kotona oli tärkeää. Hämäläisen & Jaakolan (2007) tutkimuksessa noin kolmasosalle nuorista oli tärkeää yhteinen aika kotona heille tehdyn tutkimuksen mukaan. Perheen yhteistä aikaa tulisi tukea kaikin mahdollisin keinoin sen tärkeyden vuoksi.

Vanhemmista erittäin moni osallistui lapsensa harrastuksiin rahallisesti, kannustamalla ja tukemalla tai kuljettamalla. Tämä on erittäin tärkeää ja se myös edesauttaa lasta pysymään harrastuksen parissa, koska usein tässä iässä lapset lopettavat harrastuksensa helposti (Väestöliitto 2008c). Jotkut vanhemmat eivät osallistuneet lapsensa harrastuksiin millään tavalla. Tästä voisi päätellä, ettei lapsilla aina ole harrastuksia tai ne ovat esimerkiksi lukeminen ja piirtäminen. Kyseisiin harrastusmuotoihin vanhemmat voisivat osallistua kuitenkin kannustamalla sekä tukemalla. Vaikka lapsella ei ole harrastuksia, silti hän voi olla tyytyväinen elämäänsä. Vanhemmat voisivat kuitenkin rohkaista lasta hankkimaan harrastuksia, kuten jääkiekko tai pianonsoitto, mitkä vaikuttavat myös sosiaalisten suhteiden luomiseen.

Tämän aineiston perusteella vanhempien mielestä lapsille merkitsivät paljon kaverit, harrastukset ja vapaa-aika. Vastaukset olivat hyvin odotettavissa olevat, sillä tässä iässä kyseiset asiat korostuvat (Väestöliitto 2009a). Aikuisiällä kodin ja perheen merkitys lisääntyy huomattavasti. Vanhempien pitäisi olla kärsivällisiä murrosikäisen lapsensa kanssa ja koettaa tukea lastaan kasvussa mahdollisimman hyvin.

Vanhemmat tiesivät melko hyvin lapsensa päihteiden käytöstä. Niiden lasten vanhemmat olivat keskustelleet tupakan poltosta ja alkoholin käytöstä lastensa kanssa, jotka näitä käyttivät. Useampi vanhemmista kertoi, ettei heidän lapsensa ole kokeillut mitään päihteitä. Murrosikäiset lapset ovat kokeilunhaluisia, eivätkä todennäköisesti kerro kaikkia asioitaan vanhemmilleen (Väestöliitto 2005, 23).

Vanhemmat asettivat rajoja ja sääntöjä lapsilleen eniten kotiintuloajoista ja nukkumaanmenoajoista. Lapsen tietokoneen käyttöä vanhemmat olivat joutuneet rajoittamaan usein ja sen

myötä heille oli tullut riitaa tästä aiheesta. Vanhemmat ja lapset riitelivät myös kotitöistä, joista tämän työn tekijät eivät huomanneet kysyä vanhemmilta, oliko aiheesta asetettu rajoja ja sääntöjä. Kaikki vanhemmat eivät olleet asettaneet lainkaan rajoja ja sääntöjä. Murrosikäisellä lapsella olisi hyvä olla jonkinlaiset rajat ja säännöt. Rajojen ja sääntöjen avulla lapsi oppii erottamaan oikean ja väärän sekä saa hyvät lähtökohdat elämäänsä (Krank, 2001).

6.2 Luotettavuus ja eettisyys

Tutkimuksessa pyritään välttämään virheitä, kuitenkin tulosten luotettavuus ja pätevyys vaihtelevat. Tämän takia tutkimuksissa arvioidaan tutkimuksen luotettavuutta. Sen arvioinnissa voidaan käyttää erilaisia menetelmiä. Kvantitatiiviseen tutkimukseen on luotu erilaisia tilastollisia menetelmiä, joiden avulla kyetään arvioimaan tutkimuksen mittareiden luotettavuutta. Luotettavuuteen liittyy reliabiliteetti. Se kuvaa, etteivät mittarin antamat vastaukset ole sattumanvaraisia vaan tutkimus voidaan luotettavasti toistaa muuallakin, jolloin tulokset olisivat samanlaisia. Reliabiliteettia kyetään parantamaan testaamalla kyselylomake etukäteen sekä hyvillä ohjeilla ja niin, että tutkijat käyttäytyisivät samalla tavalla eri tiedonkeruu tilanteissa. (Hirsijärvi ym. 2003, 213; Vehviläinen-Julkunen & Paunonen 1997, 209-210.)

Kvantitatiivisessa tutkimuksessa on hyvä ottaa huomioon validius eli se että mittari mittaa sitä, mitä sen on tarkoitettakin mittaavan. Joskus tutkijan ja vastaajan ajatukset eivät kulje käsi kädessä kysymyksiin vastatessa. Vastaajat voivat käsittää kysymykset eri tavalla kuin tutkija on ne tarkoittanut. Ellei tutkija huomaa tätä, eivät tulokset ole tosia tai päteviä. Validiteettia voidaan parantaa esitutkimuksen avulla, jolla varmistetaan mittarin ymmärrettävyys, loogisuus sekä helppokäyttöisyys. Näiden uhkia voivat olla historia, henkilöiden valikoituminen, kypsyminen, testauksen vaikutus, aineistosta tapahtuvat poistumat sekä kontaminaatio. On tärkeä myös huomioida, etteivät tutkimustuloksiin vaikuttaisi sekoittavat tekijät, jolloin tutkimusasetelma olisi pysyvä. (Hirsijärvi ym. 2003, 213-214; Vehviläinen-Julkunen & Paunonen 1997, 207-209; Vehviläinen-Julkunen & Paunonen 1998, 210-211.) Työn mittari testattiin pienellä ryhmällä. Näiden vastausten perustella pystyttiin arviomaan mittarin toimivuutta ja sen luotettavuutta.

Kvantitatiiviseen tutkimukseen tietoa kerätessä, täytyisi kyselylomaketta tehdessä huomioida perusjoukko ja heidän tietotaitonsa vastausten antamiseen. Myös kysymyslomaketta laatiessa on hyvä huomioida, etteivät kysymykset ole johdattelevia tai sisällä termejä, joita vastaaja ei ymmärrä. Aineiston keruuta toteutettaessa on syytä pohtia jo ennakkoon tulosten mahdollista vinoutumista tai katoa. Jos tutkimus tehdään kirjekyselynä, voidaan vastauskirjekuoret numeroida, jotta nähtäisiin ketkä tai miltä alueelta vastaajat jättävät vastaamatta. Kirjekyselyssä on suuri riski, että kato voi olla suuri, jos tutkimus ei kiinnosta vastaajaa, tai se on liian pitkä. Tämän vuoksi kohderyhmän valinta on syytä tehdä huolella kadon minimoimi-

seksi. Kirjekyselystä ei voi myöskään varmentaa vastaajan henkilöllisyyttä, onko vastaaja ollut hän, kenen oli tarkoituskin vastata. Kirjekyselyä toteutettaessa on myös hyvä kiinnittää tutkimuksen pituuteen huomiota, koska kyselylomakkeen ollessa liian pitkä, kasvaa myös kadon määrä. (Kansikas, 2003.)

Tutkimuksen eri vaiheisiin sisältyy erilaisia riskejä, joihin tutkija saattaa työtä tehdessään törmätä, esimerkiksi tutkitaankin asiakastyytyväisyyttä firman imagon sijaan, jota oli tarkoitus tutkia (Kansikas, 2003). Aineiston keruun luotettavuuteen liittyy muun muassa ympäristön vaikutukset, vastaajan lyhytaikaiset tekijät kuten kiire tai mieliala myös vastaajan tiedot tutkimuksen aiheesta vaikuttavat. Näiden erilaisten tekijöiden vaikutuksia tuloksiin ja työhön, pitäisi tutkijoiden pohtia objektiivisesti. Tuloksia verrataan muihin vastaaviin tutkimuksiin, jolloin voidaan huomata eroavaisuudet. Jos eroavaisuuksia on, täytyisi tutkijan tarkastaa työtään ja miettiä, ovatko tulokset luotettavia tai onko tuloksiin vaikuttanut esimerkiksi tutkijan käyttäytyminen tai analysointi menetelmä. (Polit & Hungler, 1999.)

Hoitotyön tekijän kuin myös tutkijan täytyy työtä ja tutkimusta tehdessään ottaa huomioon eettisyys. Työntekijä, tutkija ja tutkijan työyhteisö, kantavat vastuun tutkimuksen eettisyydestä ja sen ratkaisusta niin itselleen kuin myös yhteiskunnalle. Kun tutkimuksessa tutkitaan ihmistä ja hänen inhimillistä toimintaansa, silloin eettisyys ja sen ratkaisut ovat korostetussa asemassa. Eettisten ratkaisuiden vaikutuksia tutkitaan muun muassa terveystieteissä, psykologiassa ja kasvatustieteissä. (Leino-Kilpi 2003, 284-287; Vehviläinen-Julkunen 1998, 26-27.)

Tutkimuksen eettiset kysymykset voidaan jakaa kahteen ryhmään. Toisaalta ryhmään, jossa tarkastellaan tiedonhankintaa ja tutkittavien suojaa koskevia normeja ja toisaalta ryhmään, joka keskittyy normeihin, jotka määrittävät tutkijan vastuuta tulosten soveltamisesta. Tutkijan on tärkeätä huomioida tutkimusta tehdessään, ettei se loukkaa tai vahingoita tutkittavaa fyysisesti, psyykkisesti tai sosiaalisesti. Myös tutkimuksen hyödyn on oltava suurempi kuin sen tuottaman haitan. Tutkimukseen osallistuvia ei saa pakottaa osallistumaan tutkimukseen, vaan se on vapaaehtoista. Myös tutkittavien on saatava keskeyttää tutkimus heidän niin halutessaan. (Vehviläinen-Julkunen 1998, 26-27.)

Saatujen vastausten perusteella voitiin todeta, että tutkimuksen sisäinen validiteetti oli hyvä. Mittari mittasi sitä, mitä sen oli tarkoitettukin mitattavan, joka ilmeni saaduista vastauksista. Testiryhmämme testasi mittarin ymmärrettävyyttä, he totesivat mittarin olevan selkeä ja ymmärrettävä. Vastauksia analysoidessa huomasimme kuitenkin muutamien kysymysten kohdalla asettelussa olevan hieman toivomisen varaa. Aineisto oli hyvin pieni, joten tutkimuksen tuloksia ei voida luotettavasti toistaa toisaalla tai edes samassa koulussa.

Tutkijan on syytä pohtia onko otos edustava ja edustaako se perusjoukkoa (Vehviläinen-Julkunen & Paunonen 1998, 210-211). Tuloksista ilmeni positiivisten asioiden suuri määrä, johon vaikuttavina tekijöinä mahdollisesti olivat tunnolliset lapset, jotka toimittivat kyselylomakkeet vanhemmilleen. Tutkijoilla heräsi ajatus vaikuttiko tutkimuskohteen sijainti positiivisiin tutkimustuloksiin. Tutkijoilla ei ole tiedossa alueen hyväosaisuudesta tai sen hyvästä maineesta. Opinnäytetyöntekijöiden mielestä perheissä, joissa esiintyi jonkinlaisia ongelmia, eivät kyselylomakkeet ehkä tavoittaneet vanhempia ollenkaan. Vaikka lapset olisivatkin vie-neet kyselyn vanhemmilleen, jaksoivatko vanhemmat vastata siihen. Pohdimme olisiko haas-tattelu muotoinen tutkimus ollut heille hyvä vaihtoehto.

Tämän tutkimuksen reliabiliteetti, eli uskottavuus, jää kyseenalaiseksi, koska vastaajien mää-rä oli huomattavan pieni, 26/90. Tämän perusteella työn tuloksia ei voi yleistää. Työ tuotti kuitenkin tietoa, jota voidaan hyödyntää. Jotta vastausmäärä olisi ollut suurempi, olisi kysely-lomakkeet kannattanut postittaa suoraan lasten vanhemmille. Alkuperäisen suunnitelman mu-kaan tutkimuksen tekijöiden piti toimia edellä mainitulla tavalla. Kouluista ei voitu toimittaa vanhempien osoitetietoja ulkopuolisille tutkijoille, joten kyselylomakkeet jaettiin koululais-ten kautta vanhemmille täytettäväksi. Kyselylomakkeiden mukana oli niin saatekirje kuin myös vastauskirjekuori, jossa oli postimaksu valmiiksi maksettu. Vastattuaan vanhemmat postittivat kyselylomakkeet tutkijoille.

Vastaajia kohdeltiin kunnioittavasti, mikä tuli ilmi muun muassa saatekirjeessä asiallisena tekstinä. Opinnäytetyötä varten haettu tutkimuslupa edellytti toimimaan siinä asetettujen kriteerien mukaisesti. Tutkimusluvan myönsi Hyvinkään kaupunki, minkä jälkeen kyselylomak-keet toimitettiin hyvinkääläisen koulun lapsille, joiden tehtävänä oli viedä kysymyslomakkeet vanhemmilleen. Saatuja vastauksia käsiteltiin huolellisesti.

Kyselyyn vastaaminen tapahtui vapaaehtoisesti. Vastaajien henkilöllisyys ei tullut missään vaiheessa tutkimusta ilmi. Kyselylomakkeessa ei kysytty tarkkoja henkilötietoja. Vastausaikaa vanhemmille annettiin kaksi viikkoa, jolloin he pystyivät tutustumaan rauhassa lomakkeeseen ja harkitsemaan vastausvaihtoehtojaan. Vastaukset antoivat tärkeää tietoa vanhemmista ja heidän mielipiteistään nuorten hyvinvoinnista. Tietoa voidaan hyödyntää suunniteltaessa lap-sen kasvua sekä kehitystä tukevaa ja ennaltaehkäisevää toimintaa.

6.3 Oma oppiminen

Opinnäytetyön tekijät aloittivat työn teon jo syksyllä 2008. Työtä tehdessään tekijät ovat op-pineet pitkäjänteisyyttä, ja huomanneet, että tutkimuksen tekeminen vie aikaa.

Tätä työtä tehdessämme olemme saaneet erilaisia näkemyksiä vanhemmuuteen ja kasvatta-jan rooliin, joista meille on hyötyä tulevaisuudessa. Myös vastoinkäymisten tullessa, kuten

esimerkiksi vähäisten vastausten määrän myötä, ovat työn tekijät joutuneet pohtimaan työssä etenemistä ja ongelmien vaikutusta työn valmistumiseen. Tutkimusta tehdessään tutkijat saavat olla yhteydessä erilaisiin yhteistyötahoihin ja heidän täytyy osata myydä omaa työtään heille. Erilaisten kontaktien luominen työelämän edustajiin on ollut mielekästä ja näin työn tekijät näkivät ja saivat kuulla työnsä vaikutuksesta käytäntöön, kun se teoriaa tehdessä tuntui hyvin kaukaiselta asialta.

Omassa työssämme jouduimme miettimään uudelleen kyselylomakkeiden toimitustapaa vanhemmille. Aikomamme tapa osoittautui erittäin vaikeaksi toteuttaa sen monivaiheisuuden vuoksi, joten meidän täytyi keksiä uusi tapa melko kiireisellä aikataululla. Itse työn työstäminen ja kvantitatiiviseen tutkimusmenetelmään tutustuminen on osoittautunut mielenkiintoiseksi ja haastavaksi. Toisten tutkimuksia lukiessa ymmärtää, kuinka paljon työtä on tehty hyvien valmiiden töiden eteen. Ei ole helppoa saada opinnäytetyöstään hyvää, vaan se vaatii runsaasti aikaa ja työn työstämistä.

6.4 Jatkotutkimushaasteet ja tulosten merkitys

Työ tuotti lisätietoa tutkittavalla alueella. Työn tuloksia ei voida yleistää, koska aineisto jäi niukaksi. Tulosten perusteella vanhempien mukaan ei ollut yhtä helppo keskustella lapsen kanssa päihteisiin ja seksuaalisuuteen liittyvistä asioista. Jos aihepiiristä käytävä keskustelu tapahtuu ainoastaan kaveripiirissä, jää lapselta puuttumaan aikuisen tuki. Sekä vanhemmat, että koululaiset tarvitsevat tukea ja ohjausta perheessä käytävään keskusteluun. Vanhemmat toivoivat lisää yhteistä aikaa perheen kanssa, heille voisi järjestää yhteisiä tapahtumia ja harrastusmahdollisuuksia, jotka eivät olisi kertaluontoisia vaan kestoiltaan pidempiaikaisia.

Jatkotutkimuksena voitaisiin tehdä vastaavanlainen tutkimus muutamalla paikkakunnalla samanaikaisesti, siten saataisiin paikkakuntaakohtaiset erot näkyville. Useamman paikkakunnan ollessa tutkimuksessa mukana, voitaisiin saada suurempi aineisto laajempien tulosten saamiseksi, jolloin tietoa voidaan käyttää perheitä tukevan toiminnan suunnittelun perustana. Kyselylomake täytyisi postittaa suoraan vastaajille, jotta vastauksia saataisiin enemmän. Vaihtoehtoisesti kyselylomakkeen voisi viedä suoraan vanhemmille esimerkiksi vanhempainiltaan. Kysymysten asettelussa tulisi olla tarkka ja kyselylomaketta tulisi testata suuremmalla ryhmällä kuin sitä nyt testattiin.

LÄHTEET

- Alaja, K. 2007. Kasvun keskellä: elämää murrosikäisen vanhempana. Helsinki: Gummerus Kirjapaino Oy.
- Eskelinen, A. 2000. Rakkautta ja rajoja kasvatukseen. Helsinki: Gummerus Kirjapaino Oy.
- Finlex. 2007. Lastensuojelulaki. [WWW-dokumentti]. <<http://www.finlex.fi/fi/laki/ajantasa/2007/20070417>>. (Luettu 16.11.2009).
- Frantti, A. 2005. Nuorista 98 % pelaa tietokonepelejä ja internetissä käyvät kaikki. [PDF-dokumentti]. <http://ttlry-fi-bin.directo.fi/@Bin/916cd51a0665f358030736fa7d1f895b/1225534123/application/pdf/623879/vatskari_2005_2.pdf>. (Luettu 1.11.2008).
- Hallituksen politiikkaohjelma. 2007. Lasten, nuorten ja perheiden hyvinvointi politiikkaohjelma. [PDF-tiedosto]. <http://www.minedu.fi/export/sites/default/OPM/Tapahtumakalenteri/2007/11/politiikkaohjelma/GH_Wredex_Sxtytalo..pdf>. (Luettu 1.2.2009).
- Heikkilä, M. 2003. Lapsentahtinen elämä. Teoksessa Heikkilä, M. & Luumi, P.(toim.) Rakasta lasta - suojele lapsuutta. Jyväskylä: LK-kirjat, 47-54.
- Hirsijärvi, S., Remes, P., & Sajavaara, P. 2003. Tutki ja kirjoita. Vantaa: Tammi.
- Hämäläinen, K. & Jaakola, E. 2007. Rakkautta ja rajoja - Nuorten kokemuksia perheen merkityksestä sekä vanhempien osallistumisesta nuoren arkeen. Hyvinkää: Laurea.
- Ivanoff, P., Risku, A., Kitinoja, H., Vuori, A. & Palo, R. 2001. Kolmas painos. Hoidatko minua? Lapsen, nuoren ja perheen hoitotyö. WSOY.
- Järvinen, K. & Kolbe, L. 2002. Johdanto. Teoksessa Järvinen, K. & Kolbe, L. (toim.) Onks ke-tään kotona? Kasvatuksen suuntaa etsimässä. Helsinki: Tammi.
- Kansikas, J. 2003. Kvantitatiivisesta tutkimuksesta. [PPT-dokumentti] Jyväskylän yliopisto, taloustieteiden tiedekunta. (Luettu 18.11.2009)
- Kangasniemi, J. 2005. Nuorten pahoinvointi lisääntynyt. [WWW-dokumentti]. <<http://www.poliisi.fi/poliisi/poliisilehti/periodic.nsf/vwarchivedlist/FA8DBA182B926DECC22570D50030D1B3>>. (Luettu 1.2.2009).
- Koistinen, P., Ruuskanen, S. & Surakka, T.(toim.) 2004. Lasten ja nuorten hoitotyön käsikirja. Jyväskylä: Gummerus.
- Krank, A. 2001. Vanhemmuus. Lastensuojelun keskusliitto. [WWW-dokumentti]. <http://www.lskl.fi/showPage.php?page_id=51>. (Luettu 21.10.2008).
- Krank, A. (toim.) 2005. Vanhemmuuden roolit. [WWW-dokumentti]. <<http://www.helistin.fi/?page=5824387&id=0113506>>. (Luettu 1.10.2008).
- Kristeri, I. 1999. Näe minut Vanhemmuus ja lapsen kohtaaminen. Hämeenlinna: Karisto OY.
- Leino-Kilpi, H. 2003. Hoitotyöntekijä ja tutkimusetiikka. Teoksessa Leino-Kilpi, H. & Välimäki, M. (toim.) Etiikka hoitotyössä. WSOY: Juva, 284-298.
- Lindholm, M. 2004. Lapsi, perhe ja yhteisö. Teoksessa Koistinen, P. Ruuskanen, S. & Surakka, T. (toim.) Lasten ja nuorten hoitotyön käsikirja. Jyväskylä: Gummerus, 14-29.

Lipsanen, U. 1999. Puututaan ajoissa: aikuisverkosto nuoren turvaksi. Teoksessa Kristeri, I. Näe minut Vanhemmuus ja lapsen kohtaaminen. Hämeenlinna: Karisto OY, 150-161.

Luopa, P., Pietikäinen, M. & Jokela, J. 2008. Stakes: Nuorten elinolot, koulutyö, terveys ja terveystottumukset 1998-2007. [WWW-dokumentti].
<<http://www.stakes.fi/verkkojulkaisut/raportit/R23-2008-VERKKO.pdf>>. (Luettu 22.10.2008).

Luumi, P. 2003a. Lapsi tarvitsee kasvurauhaa. Teoksessa Heikkilä, M. & Luumi, P.(toim.) Rakasta lasta - suojele lapsuutta. Jyväskylä: LK-kirjat, 10-14.

Luumi, P. 2003b. Jaettujen hetkien laatuaika. Teoksessa Heikkilä, M. & Luumi, P.(toim.) Rakasta lasta - suojele lapsuutta. Jyväskylä: LK-kirjat, 42-46.

Mannerheimin Lastensuojeluliitto. 2008. Nuori ja uni. [WWW-dokumentti].
<http://vanhemmat.mll.fi/hoivaan_ja_kasvatan/uni/uni_nuori.php>. (Luettu 25.10.2008).

Opetusministeriön verkkolehti. 2008. Median käyttöä valvotaan suurimmassa osassa lapsiperheitä. [WWW-dokumentti].
<http://www.minedu.fi/etusivu/arkisto/2008/1311/median_kaytto.html?lang=fi>. (Luettu 4.2.2009).

Paajanen, P. 2007. Väestöliitto: Mikä on minun perheeni? Suomalaisten käsityksiä perheestä vuosilta 2007 ja 1997. [WWW-dokumentti]
<http://www.vaestoliitto.fi/mp/db/file_library/x/IMG/95985/file/Perhebarometri_07.pdf>. (Luettu 21.-22.10.2008).

Parkkonen, M. 2006. Nuorten huumeiden käyttö on taittunut selvään laskuun. Helsingin sanomat. [WWW-dokumentti].
<<http://www.hs.fi/omaelama/artikkeli/Nuorten+huumeiden+k%C3%A4ytt%C3%B6+on+taittunut++selv%C3%A4%C3%A4n+laskuun/HS20061103SI1Y003upp>>. (Luettu 17.10.2008).

Polit, D. & Hungler, B. 1999. Nursing research: Principles and Methods. 6. Painos. Lippincott: Philadelphia, 407-412, 555-565.

Ritala-Koskinen, A. 2002 Uusperhe kasvun paikkana. Teoksessa Kolbe, L. & Järvinen, K.(toim.) Onks ketään kotona? Pieksämäki: Tammi, 138-151.

Stakes. 2006. Sotkanet verkkopalvelu. [WWW-dokumentti].
<<http://www.stakes.fi/FI/tilastot/sotkanet/index.htm>>. (Luettu 17.10.2008).

Stakes. 2007a. Info paketti kouluterveyskyselystä. [WWW-dokumentti].
<http://info.stakes.fi/NR/rdonlyres/7DC09176-9353-4E6B-B69C-703BCB844DD3/0/kt_info2007.pdf>. (Luettu 3.10.2008).

Stakes. 2007b. Kouluterveyskysely 2007. [WWW-dokumentti].
<http://info.stakes.fi/NR/rdonlyres/5683E320-3E5A-4AFA-BFB8-AED9D7ADBE29/0/kt_vanhemmuus2007.ppt>. (Luettu 3.10.2008).

Suomen kielen perussanakirja. 1996. Toinen osa(L-R). Kolmas painos. Helsinki: Kotimaisten kielten tutkimuskeskuksen julkaisuja, 55.

Terveyden ja hyvinvoinninlaitos. 2008. Lasten ylipaino ja lihavuus. [WWW-dokumentti]. <http://www.ktl.fi/portal/suomi/tietoa_terveydesta/lasten_ylipaino_ja_lihavuus>. (Luettu 2.11.2008).

Terveyslehti. 2007. [PDF-dokumentti].
<<http://www.terveysry.fi/easydata/customers/terveys/files/terveyslehti/Terveyslehti.pdf>>. (Luettu 2.11.2008).

Tukiasema.net. 2009. Nuorten pahoinvointi lisääntyy. [WWW-dokumentti].
<<http://www.tukiasema.net/uutiset/default.asp?newsID=23>>. (Luettu 1.2.2009).

Uniliitto. 2008. Nukahtamisvinkkejä. [WWW-dokumentti].
<<http://www.uniliitto.fi/nukahtamisvinkkejä>>. (Luettu 25.10.2008).

Vehviläinen-Julkunen, K. 1997. Hoitotieteellisen tutkimuksen etiikka. Teoksessa Paunonen, M. & Vehviläinen-Julkunen, K.(toim.) Hoitotieteen tutkimusmetodiikka. 1.-2. painos. WSOY: Juva, 26-34.

Vehviläinen-Julkunen, K. & Paunonen, M. 1997. Kvantitatiivisen tutkimuksen luotettavuus. Teoksessa Paunonen, M. & Vehviläinen-Julkunen, K. (toim.) Hoitotieteen tutkimusmetodiikka. 1.-2. painos. WSOY: Juva, 206-207.

Virtanen, L. 2006. Nuorten tv-katselu ei sittenkään laskenut. [WWW-dokumentti].
<<http://www.hs.fi/kulttuuri/artikkeli/Nuorten+tv-katselu+ei+sittenk%C3%A4n+laskenut/1135218340149>>. (Luettu 1.11.2008).

Väestöliitto & Syrjäjä, J. (toim.) 2005. Vahva vanhemmuus, paras tuki nuoren kasvuun. Helsinki: VL- Markkinointi Oy.

Väestöliitto. 2008a. Vanhemman rooli. [WWW-dokumentti].
<http://www.vaestoliitto.fi/murkun_kanssa/koti_ja_perhe/pelisaannot/vanhemman_rooli/>. (Luettu 1.10.2008).

Väestöliitto. 2008b. Vanhemmuus. [WWW-dokumentti].
<http://www.vaestoliitto.fi/murkun_kanssa/vanhemmuus/>. (Luettu 21.10.2008).

Väestöliitto. 2008c. Harrastukset. [WWW-dokumentti].
<http://www.vaestoliitto.fi/murkun_kanssa/vapaa-aika/harrastukset/aloitus_ja_lopettaminen/>. (Luettu 2.11.2008).

Väestöliitto. 2009a. Kaverit ja seurustelu. [WWW-dokumentti].
<http://www.vaestoliitto.fi/murkun_kanssa/kaverit_ja_seurustelu/>. (Luettu 31.1.2009).

Väestöliitto. 2009b. Oikeudet ja velvollisuudet. [WWW-dokumentti].
<http://www.vaestoliitto.fi/murkun_kanssa/koti_ja_perhe/oikeudet_ja_velvollisuudet/vanhemman_osalta/>. (Luettu 31.1.2009).

Väestöliitto. 2009c. Vanhemmuus ja koti. [WWW-dokumentti].
<http://www.vaestoliitto.fi/murkun_kanssa/tietoa/vanhemmuus_ja_koti2/>. (Luettu 1.12.2009).

LIITTEET

- Liite 1. Tutkimuslupa
- Liite 2. Saatekirje vanhemmille
- Liite 3. Kyselylomake

HYVINKÄÄN KAUPUNKI
Sivistystoimi
Sivistystoimenjohtaja Pentti Halonen

PÄÄTÖS
§ 33
16.04.2009

33/2009 PÄÄTÖS TUTKIMUSLUVASTA

Valmistelija: Alastalo Hannele, toimistonhoitaja, p. (019) 459 2067

Hyvinkään Laurean ammattikorkeakoulun kaksi kolmannen vuoden sairaanhoidon opiskelijaa anoo jatkotutkimuslupaa vuonna 2007 valmistuneeseen opinnäytetyöhönsä: "Nuorten kokemuksia perheen merkityksestä sekä vanhempien osallistumisesta nuoreen arkeen".

Opinnäytetyö on osa suurempaa Lapsen hyvä arki 2008-2010 –hanketta.

Tutkimuksen tarkoituksena on selvittää kyselylomakkeen avulla vanhempien osallisuutta lapsen vapaa-ajan vietossa.

Tutkimuslupaa tarvitaan kahdeksas ja yhdeksäsluokkalaisten vanhempien osoitetietojen saamiseksi, jotta opiskelijat voivat lähettää vanhemmille kyselylomakkeen (liitteenä).

Päätös Myönnetään tutkimusluvan hakemuksen mukaiseen tutkimukseen.

Tutkimusluvan ehtona on, ettei tutkimuksessa käytetä nuoriin tai heidän vanhempiinsa liittyviä henkilökohtaisia tietoja ja että tutkimuksessa olevat nuorten vanhemmat ja oppilaitosten henkilökunta ovat antaneet suostumuksensa osallistua tutkimukseen.

Tutkimuksessa on noudatettava sosiaali- ja terveydenhuollon salassa pidettävien asiakirjojen tutkimuskäytäntöä.

Valmis raportti tulee toimittaa Hyvinkään kaupungille sekä kirjallisessa että sähköisessä muodossa.

Sivistystoimenjohtaja Pentti Halonen

Liitteet Tutkimuslupa-anomus

Tiedoksi hakijat, kyselyyn osallistuvat oppilaitokset, kh, tarkastustoimi

Laurea- ammattikorkeakoulu,
Hyvinkää
Terveysala
Uudenmaankatu 22
05800 Hyvinkää

HYVÄT KAHDEKSAS- JA YHDEKSÄSLUOKKALAISTEN VANHEMMAT

Olemme Hyvinkään Laurea- ammattikorkeakoulun terveystieteen opiskelijoita. Teemme opinnäytetyötä, jonka tarkoituksena on kyselylomakkeen avulla selvittää Hyvinkääläisten kahdeksas- ja yhdeksäsluokkalaisten lasten vanhempien mielipiteitä lapsen vapaa-ajanvietosta. Lisäksi selvitämme miten vanhemmat kokevat voivansa tukea lasta ja millaisia rajoja ja sääntöjä vanhemmat asettavat lapsilleen. Saamaamme tietoa voidaan hyödyntää suunniteltaessa nuoren kasvua ja kehitystä tukevaa sekä ennaltaehkäisevää toimintaa. Kyselyyn osallistuminen on täysin luottamuksellista, eikä vastaajan henkilöllisyys tule ilmi missään vaiheessa. Saamassanne kirjeessä on vastauskuori, jonka postimaksu on maksettu.

Kyselylomake koostuu monivalintakysymyksistä, joihin vastataan laittamalla rasti ruutuun ja muutamasta avokysymyksestä, joihin vastataan omin sanoin. Tutkimusluvan Hyvinkään kaupungilta, on myöntänyt Pentti Halonen 16.4.2009.

Toivomme Teidän vastaavan kyselyyn FJKKGDHK mennessä. Kiitos osallistumisestanne!

Ystävällisin terveisin

pvm
Nadja Palovaara ja Susanna Silta-aho
Laurea-ammattikorkeakoulu, Hyvinkää

Yhteystiedot

Opinnäytetyöntekijät:

Nadja Palovaara: Nadja.Palovaara@laurea.fi tai puh.nro 0400- 7775001

Susanna Silta-aho: Heidi.Silta-aho@laurea.fi tai puh.nro 040-5683991

Opinnäytetyön ohjaaja:

Lehtori Raija Tarkiainen: Raija.Tarkiainen@laurea.fi tai puh.nro 046-8567733

KYSELYLOMAKE VANHEMMILLE.

TAUSTATIEDOT:

Vastaaja on lapsen:

- Äiti
 Isä
 Äidin uusi puoliso tai avomies
 Isän uusi puoliso tai avovaimo
 Yhdessä, ketkä? _____
 Muu, Kuka? _____

Tutkimukseen osallistuva lapsemme on:

7. luokkalainen Tyttö Poika
 8. luokkalainen Tyttö Poika
 9. luokkalainen Tyttö Poika
 Useampi lapsi, lukumäärä: _____ sukupuoli: _____
luokat: _____

Lapsemme ikä on: 14 -vuotta
 15 -vuotta
 16-vuotta
 Muu, mikä? _____

Kotona asuvat aikuiset: (voit halutessasi valita useamman kuin yhden vaihtoehdon)

- Äiti
 Isä
 Isän uusi puoliso tai avovaimo
 Äidin uusi puoliso tai avomies
 Muita aikuisia, keitä? _____

Kotona asuvat alle 18-vuotiaat lapset: (voit halutessasi valita useamman kuin yhden vaihtoehdon)

- Yksi lapsi, joka on tutkimukseen kuuluva lapsi
 Lapsen sisarukset, sisarusten lukumäärä? _____
 Lapsen äidin uuden puolison lapset, lukumäärä _____
 Lapsen isän uuden puolison lapset, lukumäärä _____
 Muita lapsia, keitä?(otto/adoptio jne.) _____

PERHE JA KODIN ILMAPIIRI

Olemme lapselle tärkeitä, koska (voit halutessasi valita useamman kuin yhden vaihtoehdon)

- Huolehdimme hänestä
- Me ja muut perheen jäsenet olemme lapselle arvokkaita
- Annamme lapselle tukea ja rakkautta
- Meidän kanssa lapsi saa olla oma itsensä
- Meidän seurassa lapsi tuntee olonsa turvalliseksi
- Emme ole tärkeitä lapsen hyvinvoinnin kannalta
- Emme osaa sanoa
- Muu syy, mikä? _____

Vanhempien tuki on lapselle tärkeää, koska (tuki on esim. kuuntelua, kannustusta) (voit halutessasi valita useamman kuin yhden vaihtoehdon)

- Tuemme lapsen itseluottamusta
- Tuemme lasta päätöksiä tehdessään
- Olemme lapselle läsnä
- Tukemme ei ole lapselle tärkeä
- Koemme ettemme pysty tukemaan lastamme riittävästi

Tuemme lasta seuraavilla keinoilla (voit halutessasi valita useamman kuin yhden vaihtoehdon)

- Antamalla lapselle henkistä tukea
- Kannustamalla lasta koulunkäynnissä
- Auttamalla lasta koulutehtävissä
- Tarjoamalla lapselle yleistä huolenpitoa (ruoka, vaatteet, kodinsiisteys)
- Antamalla rahaa lapsen omiin tarpeisiin
- Emme ole pystyneet tukemaan lastamme riittävästi

Lapsemme saa kotona meiltä vanhemmilta (voit halutessasi valita useamman kuin yhden vaihtoehdon)

- Turvaa
- Lämpöä
- Läheisyyttä
- Rakkautta
- Iloa
- Koen, että lapsi on yksinäinen
- Koen, että meillä vanhemmilla on etäiset välit lapseemme
- Ei mikään näistä vaihtoehdoista, vaan mitä? _____

Kuvaan kotimme ilmapiiriä (voit halutessasi valita useamman kuin yhden vaihtoehdon)

- Hyväksyväksi
- Ymmärtäväksi
- Innostavaksi
- Rauhalliseksi
- Tavalliseksi
- Välinpitämättömäksi
- Vaativaksi
- Ankaraksi
- Kiireiseksi
- Turvattomaksi
- Ei mikään näistä vaihtoehdoista, muu vaihtoehto mikä? _____

Lapsellemme on tärkeää, että perheessämme on: (voit halutessasi valita useamman kuin yhden vaihtoehdon)

- Yhteistä aikaa yhdessä kotona
- Yhteisiä ruokailuhetkiä
- Keskusteluhetkiä perheen kanssa
- Yhteisiä lomamatkoja
- Hauskoja kokemuksia yhdessä
- Vanhemmat ovat lapsen saatavilla kun hän heitä tarvitsee
- Yhteisiä harrastuksia kodin ulkopuolella
- Lapsi saa viettää aikaa omassa huoneessaan rauhassa
- Ei mikään näistä vaihtoehdoista

Pidämme tärkeänä, että lapsemme saa meiltä (voit halutessasi valita useamman kuin yhden vaihtoehdon)

- Turvallisuuutta
- Elämänohjeita ja aikuisenmallia
- Lämpöä ja rakkautta
- Huolenpitoa
- Rajoja ja sääntöjä
- Kannustusta
- Hyväksyntää
- Osallistumista Lapsen elämään
- Välittämistä
- Aikaa kuuntelemiseen
- Arvostusta
- Mikään näistä ei ole tärkeää

Meidän on helppo puhua lapsemme kanssa (voit halutessasi valita useamman kuin yhden vaihtoehdon)

- Hänen mieltään painavista huolista
- Kouluun liittyvistä asioista
- Ihmissuhteisiin liittyvistä asioista
- Seksuaalisuuteen liittyvistä asioista
- Päihteisiin liittyvistä asioista
- Lasta surettavista asioista
- Meidän ei ole helppo puhua lapsemme kanssa

Lapsemme keskustelee hänelle tärkeistä asioista mieluiten (voit halutessasi valita useamman kuin yhden vaihtoehdon)

- Äidin kanssa
- Isän kanssa
- Sisarustensa kanssa
- Ystäviensä kanssa
- Isovanhempiensa kanssa
- Jonkun muun kanssa, kenen? _____
- Lapsemme ei ole helppo puhua kenenkään kanssa

Meillä on tullut viimeisen vuoden aikana riitaa lapsemme kanssa (voit halutessasi valita useamman kuin yhden vaihtoehdon)

- Päihteistä
- Ihmissuhteista
- Huolista
- Kotiintuloajoista
- Kotitöistä
- Ystäviensä kanssa olemisesta
- Seksuaalisuuteen liittyvistä valinnoista
- Koulunkäynnistä
- Rahan käytöstä
- Rajoista ja säännöistä
- Tietokoneen käytöstä
- Jostain muusta, mistä? _____
- Meille ei ole tullut riitoja lapsen kanssa

VAPAA-AIKA

Kysymme lapseltamme vapaa-ajan vietostaan

- Päivittäin
- Viikoittain
- Kuukausittain
- Emme kysele lapsemme vapaa-ajan vietosta

Lapsemme viettää iltoja kodin ulkopuolella

- Ei koskaan
 Viikonloppuisin
 Yhtenä - kolmena päivänä viikossa
 Neljänä - kuutena päivänä viikossa
 Päivittäin
 Muu aika, mikä _____

Valitse kuvaavin vaihtoehto

	Erittäin paljon	Melko paljon	Jonkin verran	Melko vähän	Ei yhtään
Kaverit merkitsevät lapsellemme					
Harrastukset merkitsevät lapsellemme					
Vapaa-aika merkitsee lapsellemme					

Lapsemme tulee olla kotona arkena viimeistään

- klo 20.00 tai aiemmin
 klo 21.00 tai aiemmin
 klo 22.00 tai aiemmin
 klo 23.00 tai aiemmin
 klo 0.00 tai aiemmin
 Myöhemmin kuin klo 0.00
 Lapsellamme ei ole arkisin kotiintuloaikaa

Lapsemme tulee olla kotona viikonloppuisin viimeistään

- klo 21.00 tai aiemmin
 klo 22.00 tai aiemmin
 klo 23.00 tai aiemmin
 klo 0.00 tai aiemmin
 klo 01.00 tai aiemmin
 klo 02.00 tai aiemmin
 klo 03.00 tai aiemmin
 Myöhemmin kuin klo 03.00
 Lapsellamme ei ole viikonloppuisin kotiintuloaikaa

Tiedän, että lapsemme on kokeillut (voit halutessasi valita useamman kuin yhden vaihtoehdon)

- Tupakkaa
- Nuuskaa
- Alkoholia
- Huumeita
- Jotain muuta huumaavaa ainetta (esim. huumaavat lääkeaineet)
- Lapsi ei ole kokeillut mitään näistä

Oletteko keskustelleet lapsenne kanssa siitä, että hän (voit halutessasi valita useamman kuin yhden vaihtoehdon)

- Tupakoi
- Käyttää nuuskaa
- Käyttää alkoholia
- Käyttää huumeita
- Käyttää jotain muita huumaavia aineita
- Kertoo että ei ole käyttänyt mitään edellä mainittua
- Lapsi ei käytä mitään edellä mainittua

Valitse kuvaavin vaihtoehto

	Päivittäin	Viikoittain	Kuukausittain	Harvemmin kuin kuukau- sittain	Ei käytä ollenkaan
Tiedän, että lapseni tupakoi tai käyttää nuuskaa.					
Tiedän, että lapseni käyttää alkoholia					
Tiedän, että lapseni käyttää huumeita.					

Tekeekö lapsenne sellaista, mitä hän ei kerro teille?

- Tekee usein
- Tekee melko usein
- Tekee joskus
- Ei tee koskaan
- En osaa vastata tähän

Mitä sellaisia asioita tiedät, joista lapsi ei ole kertonut teille. Kerro omin sanoin, ja kirjoita vastauksesi varattuun tilaan..

Osallistumme lapsemme harrastuksiin (voit halutessasi valita useamman kuin yhden vaihtoehdon)

- Olemalla mukana
- Auttamalla rahallisesti
- Kannustamalla ja tukemalla osallistumaan
- Kuljettamalla harrastuksiin
- Kertomalla sopivista harrastuksista
- Emme osallistu lapsen harrastuksiin
- Muulla tavoin, miten? _____

Kuinka hyvin tunnette lapsenne ystäviä?

- Tunnemme kaikki hänen ystävänsä
- Tunnemme melkein kaikki hänen ystävänsä
- Tunnemme muutaman hänen ystävästään
- Lapsella ei ole ystäviä
- Emme tunne hänen ystäviään

Kuinka paljon tiedätte lapsen rahankäytöstä?

- Tiedämme aina mihin lapsi käyttää rahansa?
- Tiedämme enimmäkseen mihin lapsi käyttää rahansa
- Tiedämme joskus mihin lapsi käyttää rahansa
- Emme tiedä mihin lapsi käyttää rahansa

Miten selvitätte lapsen ajankäyttöä koulun jälkeen?

- Varmistamme aina mitä lapsi tekee koulun jälkeen
- Tietomme perustuu lapsemme omaan kertomaan.
- Emme tiedä mitä lapsi tekee koulun jälkeen
- Emme osaa vastata tähän

Tiedättekö missä lapsi on iltaisin, jos hän ei ole kotona?

- Tiedämme aina, missä lapsi on iltaisin
- Tiedämme useimmiten, missä lapsi on iltaisin
- Tiedämme joskus, missä lapsi on iltaisin
- Emme tiedä, missä lapsi on iltaisin

Kun lapsi haluaa keskustella jostakin kanssamme, se on mahdollista

- Aina
- Melko usein
- Liian harvoin
- Haluaisimme keskustella lapsemme kanssa useammin kuin se on mahdollista

Kysymme miten hän voi

- Päivittäin
- Viikoittain
- Kuukausittain
- Emme tiedä mitä lapsellemme kuuluu
- Lapsi ei halua kertoa mitä hänelle kuuluu

Toivomme lisää seuraavia asioita (voit halutessasi valita useamman kuin yhden vaihtoehdon)

- Olisi mahdollisuus viettää enemmän aikaa kotona
- Pystyisimme luomaan turvallisuutta
- Asettaisimme enemmän rajoja ja sääntöjä
- Olisi mahdollista viettää enemmän aikaa lapsen sekä muun perheen kanssa
- Kertoisimme useammin, että rakastamme lastamme
- Muistamme kysyä, mitä lapsi tarvitsee
- Huomaamme ottaa lapsen mielipiteen huomioon
- Kuuntelemme, kun lapsella on kerrottavaa
- Pystymme antamaan lapselle mallia aikuisena olemisesta
- Toimisimme, kuten tähän asti olemme toimineet

VANHEMPIEN TUKI JA RAJOITUKSET

Perheessämme lasta koskevia sääntöjä asettaa pääasiassa

- Isä
- Äiti
- Vanhemmat yhdessä
- Koko perhe yhdessä
- Ei kukaan
- Muu, kuka? _____

Mitä rajoja ja sääntöjä olette lapselle asettaneet (voit halutessasi valita useamman kuin yhden vaihtoehdon)

- Kotiintuloajoista
- Päihteiden käytöstä
- Seurustelusuhhteista

- Siitä, kenen kanssa lapsi saa liikkua vapaa-ajallaan
- Mihin lapsi käyttää rahansa
- Lapsi ei saa olla poissa koulusta
- Lapsi ei saa tupakoida
- Siitä, missä lapsi saa liikkua vapaa-ajallaan
- Siitä, miten lapsi puhuu tai käyttäytyy
- Tietokoneen/internetin käytöstä
- Nukkumaanmeno ajoista
- Keitä lapsi saa tuoda kotiin
- Lapselle ei tarvitse asettaa rajoja tai sääntöjä
- Jostain muusta asiasta, mistä _____

Kuvaa asettamiesi rajojen luonnetta (voit halutessasi valita useamman kuin yhden vaihtoehdon)

- Lapsellani on liikaa rajoituksia ja sääntöjä
- Lapsellani on sopivasti rajoituksia
- Lapsellani on liian vähän rajoituksia ja sääntöjä
- Lapsellani ei ole rajoituksia ja sääntöjä
- Sääntömme ovat tiukkoja
- Sääntömme ovat oikeudenmukaisia
- Sääntömme ovat liian löysiä
- Mikään näistä vaihtoehdoista ei ole sopiva vaihtoehto

Asetamme lapselle rajoja ja sääntöjä, koska (voit halutessasi valita useamman kuin yhden vaihtoehdon)

- Rajat ja säännöt auttavat ongelmien ratkaisuisissa
- Rajat ja säännöt auttavat lasta itsenäistymisessä
- Haluamme määrätä lapsemme käyttäytymistä
- Haluamme hallita lasta
- Rajat ja säännöt auttavat lasta aikuistumaan
- Haluamme luoda lapsellemme turvallisen ilmapiirin
- Haluamme turvata lapsen arjen
- Meillä on yhteiset pelisäännöt
- Sääntömme eivät perustu mihinkään näistä
- Emme aseta lapsellemme rajoituksia

KIITOS OSALLISTUMISESTANNE!